

KRONIKA MESTA

ŽIAR NAD HRONOM

Rok 2008

**Toto pokračovanie IV. zväzku KRONIKY MESTA ŽIAR NAD HRONOM
obsahuje záznamy v počítačovom vydaní za rok 2008**

v počte strán 61

**odtlačok
pečate mesta**

**Božena Mikulčíková
poslankyňa MsZ**

**Mgr. Ivan Černaj
primátor**

**Kronikárkou mesta je Mgr. Mária Zatlková, učiteľka na dôchodku,
podľa uznesenia mestskej rady č. 73/2001, potvrdené uznesením
mestskej rady č. 15/2003. O kronikárovi pozri záznam z r. 2001.**

kronikár

OBSAH

Časť	Názov	Strana
	Najvýznamnejšie udalosti roka	4
	Mesto Žiar nad Hronom (stručná charakteristika a história)	5
I.	Mestská samospráva	8
II.	Z rozpočtu mesta	13
III.	Významné návštevy mesta	14
IV.	Zmena tváre mesta	15
V.	Obyvateľstvo	17
VI.	Verejno-spoločenský život	23
VII.	Výročia a oslavy	25
VIII.	Podniky v živote mesta	28
IX.	Školstvo	33
X.	Kultúra	40
XI.	Duchovný život	43
XII.	Zdravotníctvo	46
XIII.	Životné prostredie	48
XIV.	Šport	50
XV.	Počasie a jeho osobitosti	55
XVI.	Mimoriadne udalosti	57
	Používané značky a skratky	60
	Sprievodná dokumentácia	61

NAJVÝZNAMNEJŠIE UDALOSTI ROKA :

vo svete :

- dňa 17. februára Kosovo vyhlásilo samostatnosť
- v prezidentských voľbách sa v Rusku stal po Putinovi prezidentom Dmitrij Medvedev, v USA bol zvolený Barak Obama, v Česku znovu Václav Klaus
- v niekdajšej Barme v Mjanmarsku v máji ničivý cyklón a smršť postihli milión obyvateľov, z toho bolo 23 000 obetí
- v Pekingu boli od 8. – 24. augusta letné olympijské hry
- koncom roka sa z USA rozširuje finančná kríza do sveta

na Slovensku :

- dňa 10. apríla parlament schválil Lisabonskú zmluvu
- dňa 7. mája SR vstúpila do eurozóny
- v dňoch 23. – 24. októbra navštívila SR anglická kráľovná Alžbeta II.

v meste :

- dňa 8. februára vzniklo Združenie právnických osôb InTech – unikát v podmienkach SR
- realizované boli rozsiahle rekonštrukcie dvoch ZŠ
- 5. novembra mesto získalo cenu Zlatý mravec za riešenie odpadového hospodárstva v súťaži SR

MESTO ŽIAR NAD HRONOM

(Stručná charakteristika a história)

Mesto sa nachádza v Žiarskej kotline na pravej strane Hrona. Je obklopené pohorím Vtáčnik, Kremnickými a Štiavnickými vrchmi. Územie tvorí križovatku ciest z Bratislavy na Zvolen, zo Žiaru do Martina a Prievidze. Táto poloha predurčovala jej osídlenie už v praveku. Po Keltoch, Germánoch kotlinu obývali Slovania už pravdepodobne v 5. storočí.

Žiar nad Hronom vznikol v roku 1955 po výstavbe hlinikárne premenovaním pôvodného historického mestečka Svätý Kríž nad Hronom. Dnes do katastra mesta od roku 1971 patrí aj pôvodne samostatná obec Šášovské Podhradie a kataster bývalej obce Horné Opatovce (najstaršej v kotline), ktorá v dôsledku činnosti ZSNP zanikla v r. 1969. Po obci zostali iba národné kultúrne pamiatky – Kostol sv. Vavrinca a socha J. Nepomuckého.

História Svätého Kríža nad Hronom sa písomne viaže na rok 1075, kedy kráľ Gejza I. zakladá opátstvo v Hronskom Beňadiku. V darovacej listine sa spomína územie dvoch mýtnych osád – Horných Opatoviec a Svätého Kríža nad Hronom. Názvy sa ustálili neskôr. Toto územie sa pôvodne označovalo ako majetok v oblasti „Susolgi“ (Šúšol). Spoľahlivý údaj o lokalite Cristur (Kerestur, Sv. Kríž) je v texte z roku 1237. Už vtedy možno usudzovať, že tu stála sakrálna stavba. K výraznému rozvoju osady prispeli najmä mestské privilégia z roku 1246, ktoré jej pridelil arcibiskup Štefan Vanča. Ďalšie výsady udeľujú kráľi Matej I. a Vladislav II. (- jarmočné právo v roku 1501). Ako vlastníctvo ostrihorského arcibiskupstva si zachováva naďalej poľnohospodársky ráz, ale mestečko sa stáva administratívnym i duchovným strediskom, neskôr aj ekonomickým a obchodným. Od roku 1598 tu jestvuje škola, a tak sa stáva aj kultúrnym centrom. Z remesiel treba spomenúť krajičov, ševcov, čižmárov, kováčov. Životné osudy Krížanov sťažovali živelné pohromy, veľké požiare, povodne, mor a časté prechody vojsk (boje o trón, Jiskrov kastelán buduje opevnenie pri kostole, turecká expanzia, protihabsburské povstania, sídlil tu Štefan Bočkay, František Rákoczi ...).

Neďaleký strážca križovatky Žiarskej kotliny – hrad Šášov začali stavať v roku 1242 bratia arcibiskupa Vanču (v čase, kedy aj osada Svätý Kríž bola povýšená na mestečko). Neskôr hrad pripadol kráľovi. Jeho kasteláni sa často sporili s opátstvom Beňadika o územie a mýto a znepríjemňovali život susedným osadám i bankským mestám. Vtedy ku hradnému panstvu patrilo 35 osád. Vzniká i Ladomer a Vieska. Hrad vystriedal viacero majiteľov. Za útlaku poddaných vlastníckmi Dóczyovcami sa osady vyľudňujú. Násilenstvá vrcholili za panstva Lipcseyovcov („lúpežní rytieri“). Koncom 17. storočia hrad znovu vlastní kráľovská komora. V roku 1708 bol hrad dobytý, rozstrieľaný a podpálený vojskom cisárskeho generála Heistera v bojoch proti Františkovi Rákoczimu. Odvtedy je hrad rumoviskom. V súčasnosti vyvíja úsilie na jeho konzerváciu Združenie na záchranu hradu Šášov.

Celé okolie Svätého Kríža spravovali ostrihorskí úradníci z budovy, ktorá sa stala pevnostnou stavbou, neskôr kaštieľom – od roku 1615, kedy ho na letné sídlo ostrihorského arcibiskupa prestaval arcibiskup F. Forgách a v roku 1631 Peter Pázmaň. Bašty proti Turkom dal pristaviť arcibiskup Lippay a o jedno poschodie ho navýšil Štefan Moyses. Stálym sídlom banskobystrického biskupstva sa stal od roku 1776 (do roku 1941) po rozdelení ostrihorského arcibiskupstva na tri biskupstvá. Tu pôsobiaci biskupi urobili zo Svätého Kríža stredisko kultúrneho i politického života na Slovensku v 18., ale najmä v 19. storočí, striedali sa tu významné návštevy politikov a národovcov.

Staviteľom Kostola Povýšenia sv. Kríža (na mieste pôvodného gotického) bol biskup Gabriel Zerdahely v roku 1812. V krypte kostola je pochovaných šesť biskupov. Najvýznamnejší z nich bol biskup, filozof, politik Dr. Štefan Moyses. Pôsobil tu v rokoch 1851 – 1869. Je tvorcom myšlienky Matice slovenskej, ktorej sa stal prvým predsedom. Mnohostrannou činnosťou sa preslávil i kňaz Michal Chrástek. Po strastiplných bojoch II. svetovej vojny, kedy v kaštieli sídlilo striedavo partizánske i nemecké veliteľstvo, zaujímavú kapitolu jeho histórie tvorilo blahodarné pôsobenie saleziánov od roku 1946 do „barbarskej noci“ roku 1950. Mali tu i vysokú školu teologickú. Odvtedy kaštieľ stále slúži ako sídlo úradov a škôl. Po predaji kaštieľa v r. 2005 firme MALES tu sídli súkromná obchodná akadémia.

Svätý Kríž mal vždy prevažne poľnohospodársky charakter. V okolí sa preslávil jarmokmi a trhmi (povestné „hurke“ sa stali i pôvodcom prezývky). Významným vlastníkom pôdy a podnikateľom bol biskupský úrad. Mal pivovar, mlyn, na veľkostatku Kupča tehelňu, do prenájmu dával kameňolom a pílu. Rozvoj súvisel aj s vybudovaním železničnej trate roku 1896. Vtedy sa v mestečku rozvíja aj bankovníctvo. Na konci 19. a na začiatku 20. storočia sa zhoršovala sociálna situácia a rástol národnostný útlak. Svätý Kríž zasiahla vlna vyst'ahovalectva. Obyvateľov ťažko postihla I. a II. svetová vojna. Ako administratívne centrum pre 55 obcí bol Svätý Kríž v rokoch 1875 – 1922, v I. ČSR bol okresom do roku 1928. Presun sídla okresu do Kremnice nepriaznivo ovplyvnil vývoj mesta. Sídlom okresu je znovu od roku 1960, kedy sa už píše socialistická história mesta. Od 1. januára 2004 je okres zrušený, v meste je obvodný úrad.

Vybudovaním hlinikárne v roku 1953 sa mesto mení na priemyselné. Nastáva príliv obyvateľov „za chleбом“ z celej ČSR. Ak Svätý Kríž mal 1500 obyvateľov v roku 1950, tak Žiar nad Hronom má t.č. 19 794 (časť Š. Podhradie 330). Súvisí s tým výstavba bytov a celej občianskej vybavenosti. Mesto rástlo do dĺžky severne od Svätého Kríža. Vstup do mesta tvoria historické budovy renesančno-barokového kaštieľa, Park Štefana Moyses a klasicistický kostol. Pod Šibeničným vrchom je kaplnka Panny Márie (staviteľ kňaz Hajnovič v roku 1711). Za časťou Svätý Kríž sa rozprestiera nové sídlisko, ktoré dokumentuje stavebné štýly 2. polovice 20. storočia z obdobia socializmu. Pozoruhodné sú objekty okresného a mestského úradu, nemocnica s poliklinikou, mestské kultúrne centrum a dom kultúry, hotel Luna, penzión, dom dôchodcov, športové objekty – plážové kúpalisko, minizoo, tenisové kurty, zimný a futbalové štadióny. Po roku 1989 pribudla krytá plaváreň, Hvezdáreň a planetárium M. Hella, budova poisťovne, rozšírenie nemocnice o blok A a v roku 2001 bol tu vysvätený Kostol Sedembolestnej P. Márie (aktér misionár Emil Černaj, staviteľ ICLic. Ján Minárik), čím sa nové mesto stalo aj duchovným strediskom. Na Námestí Matice slovenskej v roku 1999 pribudla dôstojná socha Štefana Moyses, ktorej autorom je akademický sochár Milan Ormandík z Kremnice. Mesto má viacero sôch a pamätných tabúľ. Na cintoríne sú hroby dejateľov Michala Chrásteka, Jána Ďatľa, Zoltána Halku, Antona Štefánka..., z novších osobností je to hrob Zity Strnadovej – Parákovej, Karola Strnada, Františka Štuláka a Štefana Tesáka. Prírodu v okolí možno spoznávať na 8 zastávkach náučného chodníka Šibeničný vrch.

Pozn. O Žiari nad Hronom je možné získať informácie z dosiaľ jedinej monografie Dejiny Žiaru nad Hronom – zostavovateľ Peter Ratkoš z roku 1978. Z archeologického výskumu územia parku a kaštieľa – informácie u miestneho archeológa Mgr. Petra Mosného. Koncom roku 2005 bola vydaná publikácia miestneho historika Ing. Jozefa Minku Významné osobnosti Žiaru a okolia. V roku 2001 bola v Dome kultúry otvorená expozícia mestského múzea a Galérie Júliusa Považana. Pamätnú izbu Štefana Moyses,

ktorá bola v kaštieli, nový majiteľ zrušil. V r. 2006 vznikol dobrovoľný poradný zbor primátora mesta pre históriu Žiaru n. Hronom pod názvom CASTRUM SUSOL. Jeho predsedom je Ing. Richard Kafka. V r. 2007 časť jej členov spolupracovala s historikom Richardom Lackom z B. Bystrice na príprave reprezentačnej publikácie o našom meste.

I.

MESTSKÁ SAMOSPRÁVA

Vedenie mesta a pracovníci Mestského úradu zostávajú v rovnakom zložení ako v r. 2006, 2007 – pozri kroniky.

Január

- tradičné stretnutie vedenia mesta s významnými osobnosťami mesta v novom roku sa konalo 22. januára
- v januári začali aj rokovania predstaviteľov samospráv regiónu. T.r. hlavnou témou rokovaní bola tvorba projektov miest a obcí na získavanie eurofondov. Aktuálny je najmä úsek školstva (nalieha problém rekonštrukcií budov).

Február

- dňa 8. februára vzniklo Združenie právnických osôb InTech. Založila ho žiarska samospráva s BBSK, Technickou univerzitou Košice a spoločnosťami žiarskeho priemyselného parku – ŽHS, Slovalco, ZSNP, Remeslo strojal, Sapa Profily, Nematik a Fagor. Prinútil ich k tomu problém nedostatku odborníkov v modernom priemysle – v hutníctve a spracovaní kovov. Autorom projektu a riaditeľom združenia je viceprimátor Roman Zát'ko.

Chronológia vzniku projektu a združenia:

r. 2003 – prvé stretnutie zainteresovaných

r. 2006 (máj) – vypracovaný projekt Budovanie vedomostného trojuholníka v podmienkach mesta Žiar nad Hronom

(sept.) – spustená realizácia programu ProTech (protechnická orientácia mládeže v MŠ a ZŠ)

r. 2007 (marec) – vytvorený výbor na realizáciu projektu

r. 2008 (8. febr.) – podpis Zakladateľskej zmluvy a stanov Združenia InTech

(14. febr.) – poslanci BBSK schválili prechod zriaďovateľskej pôsobnosti Združenej strednej školy v Žiari nad Hronom z BBSK na Združenie InTech (od 1. sept. 08)

(1. apríl) – ustanovujúce valné zhromaždenie (predseda predstavenstva Jozef Pittner – prezident ŽHS, a.s.)

(22. máj) – manažérkou pre vzdelávanie sa stala RNDr. Beáta Tóthová

(25. jún) – správna rada InTech-u sa stretla s pedagógmi ZŠ na Ul. Janského

- Apríl** - dňa 24. apríla bolo verejné prerokúvanie Územného plánu mesta za prítomnosti spracovateľa Ing. Mariána Hudeca z projektovej kancelárie URBAN TRADE Košice. Účast' 15 ľudí, prevažne dôchodcov.
- Máj** - v dňoch 14. – 15. mája na XVIII. sneme Združenia miest a obcí SR v Bratislave v diskusii vystúpil aj primátor Žiaru nad Hronom Ivan Černaj. Jeho príspevok o celospoločenskom probléme s neprispôsobivými občanmi mal veľký ohlas. Vidí ho ako alarmujúci stav, ale nie len ako „rómsky problém“, keďže medzi ľuďmi, ktorí prišli vlastnou vinou o bývanie, je i veľa Nerómov. Riešenie sa ponecháva na samosprávy, ktoré ho nevládku riešiť. Postaviť sociálne byty by znamenalo nechať ich čoskoro zničiť týmito nezodpovednými ľuďmi. Zatiaľ nevidieť riešenie.
- dňa 28. mája mesto navštívil prezident Združenia automobilového priemyslu Jozef Uhrík, stretol sa s aktérmi InTech-u, ktorého ciele vysoko ocenil.
- Jún** - v Žiari sa stretli 4. júna predstavitelia 8 samospráv, ktorí majú negatívne skúsenosti s neprispôsobivými občanmi. Ivan Černaj ponúkol víziu: výstavbu sociálnych bytov pod dozorom komunitných pracovníkov, ktorí by sledovali a učili týchto občanov ako slušne žiť. Očakáva, že výmena skúseností a informácií medzi starostami môže byť začiatkom vážneho riešenia problémov cez ZMOS, ale s pomocou štátu.
- November** - po vlaňajšom 2. mieste v súťaži miest a obcí SR v riešení problémov odpadového hospodárstva pod názvom ZLATÝ MRAVEC – t.r. 5. novembra viceprimátor Roman Zát'ko prevzal v Bratislave hlavnú cenu Zlatý mravec pre naše mesto (po prezentácii mesta v úspešnej prednáške i osobnej angažovanosti v projektoch mesta). Odborná porota ocenila najmä systémovosť, perfektnú plánovitosť a dôraz na trvale udržateľný rozvoj. Viceprimátor informoval i o pripravovaní separácie biologického odpadu.
- mesto bolo úspešné aj v projekte Komunitná a terénna práca v Žiari nad Hronom, a tak od novembra 08 sa zamestnancami MsÚ stali aj dvaja komunitní pracovníci a dvaja ich asistenti. Financie získali v sume viac ako 2 milióny Sk na roky 2008 – 2010. Už t.r. sa podarilo vyriešiť časť zdanlivo neriešiteľných problémov.
- December** - primátor Ivan Černaj sa 22. decembra osobne angažoval na vianočných trhoch (za symbolickú cenu predaj vianočného punču) v prospech zdravotne postihnutých
- v Mestských novinách primátor označil rok 2008 za ROK PROJEKTOV a jeho úspešnosť označil za spoločný úspech, keďže ako napísal: „obklopujú ma progresívne zmýšľajúci ľudia“.

MESTSKÉ ZASTUPITEĽSTVO

Poslanci MsZ t.r. zasadali 10-krát. Okrem permanentných úloh sa zaoberali problémami mesta nasledovne :

- 7. februára :**
- schválená bola žiadosť o nenávratnú finančnú pôžičku na rekonštrukciu ZŠ Ul. M.R.Štefánika
 - schválený bol vstup mesta do InTech-u, za člena správnej rady bol schválený primátor mesta, za člena dozornej rady M. Mergová
 - primátor informoval o prípravách rekonštrukcie verejného osvetlenia. Problémy pri rokovaniach s firmou FIN M.O.S. zapríčinili ukončenie dohody s ňou. Zámer rekonštrukcie však MsZ schválilo.
- 24. apríla :**
- Materská škola Ul. A. Kmet'a č. 11 bola vyradená zo siete škôl a následne zlúčená s MŠ Ul. Dr. Janského č. 8
 - schválený bol záverečný účet mesta za rok 2007 bez výhrad
 - schválené boli viaceré predaje nehnuteľností pre Národnú diaľničnú spoločnosť, a.s. Bratislava na stavbu R 1
 - schválené Zásady rozpočtového hospodárenia mesta – VZN 1/2008
 - návrh viceprimátora R. Zaťku na vytvorenie Pohronského komunálneho združenia (pre 67 miest a obcí regiónu na spoločné hospodárne skládkovanie odpadu s výhodnými cenami) bol prijatý, ale nasledujúce týždne preukázali nepochopenie a nezáujem okolitých obcí (prihlásilo sa málo samospráv). Mesto musí problém riešiť samostatne.
 - vzala sa na vedomie informácia o prerokúvaní Návrhu územného plánu mesta (doteraz platia dokumenty z r. 1981 a 1987)
- 7. mája :**
- na mimoriadnom zasadaní MsZ bola schválená kúpa nehnuteľností Športového klubu ZSNP, s.r.o., ktorý je v konkurze (pozemky, stavby – kotolňa, garáž, stánky, U-rampa, sektory na futbalovom štadióne), aj hnutelností (ochodzy štadióna, atletická dráha, hlavné ihrisko, pomocné, rozhlasová ústredňa, plynová kotolňa, sušička, televízor, videokamera, fax, kávovar, siréna, automat na kávu)
- 5. júna :**
- primátor oznámil, že z eurofondov bola mestu pridelená 48 miliónová dotácia na rekonštrukciu ZŠ „dvojky“ – ZŠ Ul. M.R.Štefánika
 - bola vyhlásená voľba nového kontrolóra mesta (po skončení 6-ročného mandátu)
 - prijaté VZN č. 2/2008 o nakladaní s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom
 - schválené podmienky prevádzok letných terás na Námestí MS
 - schválená žiadosť o NFP na rekonštrukciu MŠ na Ul. Dr. Janského 8
 - schválené zmeny v odmeňovaní pracovníkov ZPOZ-u

- 19. júna :** - na mimoriadnom zasadnutí MsZ bol schválený jeden právny subjekt pre všetky MŠ v meste a zámer transformácie Zariadenia opatrovateľskej služby na Ul. Tajovského 34 na bývanie pre dôchodcov (z fondu rozvoja bývania 17 malometrážnych bytov)
- 7. augusta :** - po funkčnom období kontrolórky Evy Vincentovej boli posúdené dva platné návrhy na nové obdobie (okrem E. Vincentovej splnil podmienky aj Milan Janek). Poslanci znovu zvolili pôvodnú kontrolórku na ďalších 6 rokov.
 - schválené dve VZN (č. 3 a 4) o školách
 - do rád škôl boli delegovaní poslanci MsZ
 - berie na vedomie stav odpadového hospodárenia (alarmujúce tvorby čiernych skládok pri garážach, na Kupči, smerom k Lovči, pod Šibeničným vrchom, pod Kortínou...)
 - schválený bol predaj (a jeho podmienky) pozemkov pri MsKC a areál TS na Ul. SNP na výstavbu „Malej Európy“ a hypermarketu za 10 miliónov SK (666 Sk/m²) pre TATRA REAL, a.s. Bratislava. (Pred 4 rokmi sa neschválil predaj tohto pozemku inej spoločnosti.) Z 18 prítomných poslancov boli 3 proti, jeden sa zdržal hlasovania. (Predaj bol diskutovaný – pripomienkovaný časťou obyvateľov neskôr.)
 - schválená žiadosť o NFP na Uzatváranie a rekultiváciu skládok odpadov (Horné Opatovce)
- 19. augusta :** - na mimoriadnom zasadnutí MsZ bola schválená žiadosť o NFP od Ministerstva životného prostredia SR na projekt zavedenia separovaného zberu biologicky rozložiteľného odpadu (mestá a obce majú povinnosť ho zaviesť do r. 2010). Mesto by malo z vlastných zdrojov hradiť 7% výdavkov.
- 29. septembra :** - na mimoriadnom zasadnutí MsZ bola schválená upravená žiadosť o NFP na uzavretie a rekultiváciu skládok odpadov a schválená zmena organizačnej štruktúry MsÚ.
- 15. októbra :** - bol prijatý protest prokurátorky a následne poslanci boli nútení zrušiť VZN č. 3/2007 o pravidlách času predaja v obchodoch a prevádzkach služieb. Dôvod: údajný rozpor so zákonom SR.
 - schválené podmienky nájmu pozemkov pri budovaní komunikácie a inžinierskych sietí pre žiadateľa Nový Žiar s.r.o. Bratislava
 - schválený zámer rekonštrukcie verejného osvetlenia v meste ZH a prijatie úveru naň v sume 100 000 000 Sk (splatnosť 20 rokov)
- 11. decembra :** - v úvode MsZ vystúpil spevokol žiakov ZUŠ zo Svitáv (žiaci ZUŠ zo Žiaru boli vo Svitavách na jar 2008)
 - poslanci vzdali úctu zosnulému pedagógovi a športovcovi Róbertovi Trubačovi
 - primátor informoval o úspešnom projekte Intenzifikácia a separácia odpadu, na ktorý získalo mesto z európskych fondov 93 miliónov Sk (3 087 034,46 €) a na projekt rekonštrukcie MŠ 60 miliónov Sk (1 991 635,13 €). Spolu už mesto získalo cca 200 miliónov Sk na projekty.

- schválené boli: zmena rozpočtu, rozpočet 2009 a viacročný rozpočet 2009 – 2011
- schválené zmeny v odpadovom hospodárstve sú nutné v súvislosti s prispôbovaním sa európskym normám (uzávierka skládky, zvýšenie poplatkov, príprava novej skládky, zámer vstupu strategického partnera do oblasti odpadového hospodárenia)
- prijaté nové VZN – o polícii, o plagátoch
- funkcia poslanca S. Šimega končí, keďže mení bydlisko
- za účelom skultúrnenia Svätokrížskeho námestia bola žiadateľke Vlaste Kollárikovej (fi. EKONOMISERVIS) predaná stavba sociálneho zariadenia a schválený prenájom blízkeho parku na 30 rokov za určitých podmienok

II.

Z ROZPOČTU MESTA

Základným nástrojom finančného hospodárenia mesta Žiar nad Hronom bol rozpočet mesta na rok 2008.

Rozpočet mesta pre rok 2008 bol zostavený v súlade s platnou legislatívou Slovenskej republiky. Celkový rozpočet mesta bol zostavený ako vyrovnaný, bežný rozpočet bol zostavený ako prebytkový a kapitálový rozpočet bol zostavený ako schodkový. Rozpočet mesta bol schválený mestským zastupiteľstvom dňa 11.12.2007 uznesením č.131/2007. Mestské zastupiteľstvo v roku 2008 schválilo šesť rozpočtových opatrení. Cieľom týchto rozpočtových opatrení bolo dosiahnuť vyrovnaný rozpočet v jednotlivých rozpočtových položkách na strane príjmov ako aj výdavkov. Skutočné príjmy a výdavky mesta v roku 2008 boli v nasledovnom členení:

Bežné príjmy	316 295 tis. Sk
Bežné vlastné príjmy škôl a školských zariadení	7 805 tis. Sk
Kapitálové príjmy	23 932 tis. Sk
Kapitálové príjmy rozpočtových organizácií	35 tis. Sk
Príjmové finančné operácie	112 tis. Sk
<u>Príjmy spolu</u>	<u>348 179 tis. Sk</u>
Bežné výdavky mesta	146 250 tis. Sk
Bežné výdavky škôl a školských zariadení	113 395 tis. Sk
Kapitálové výdavky	48 595 tis. Sk
Kapitálové výdavky škôl a školských zariadení	1 472 tis. Sk
Výdavkové finančné operácie	1 431 tis. Sk
<u>Výdavky spolu</u>	<u>311 143 tis. Sk</u>

Hospodárenie mesta Žiar nad Hronom v roku 2008 skončilo s prebytkom vo výške **38 286 003,63 Sk**.

Okrem toho, že mesto Žiar nad Hronom v roku 2008 hospodáril s prebytkom, ktorý presiahol sumu 38 miliónov korún, mestu sa podarilo zrealizovať významnú investičnú akciu, a to rekonštrukciu budov základných škôl na Ul. Dr. Jánskeho a na Ul. Jilemnického v celkovej hodnote 34 853 tis. Sk

Mesto Žiar nad Hronom pokračuje v pozitívnom hospodárskom vývoji z predchádzajúcich troch rokov a štvrtý rok po sebe dosahuje vysoký prebytok vo výsledku hospodárenia.

Pozn: Medzi bežné príjmy patria: dane a poplatky, dary, granty, prostriedky zo štátneho rozpočtu...
Medzi výdavky: mzdy, údržba, transfery...
Medzi kapitálové príjmy (výdavky) patrí: predaj (kúpa) majetku mesta...
Medzi finančné operácie sa zaraďujú: splácanie istín bankám, líziny...

III.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTEVY MESTA

- 1. februára :** Primátor mesta prijal na MsÚ poslanca Európskeho parlamentu MUDr. Miroslava Mikolášika, ktorý je členom výboru pre regionálny rozvoj EP. Ponúkol mestu spoluprácu v oblasti štrukturálnych fondov a informoval o vzniku Európskeho zoskupenia územnej spolupráce.
- 26. februára :** Mesto navštívil poslanec NR SR JUDr. Pavol Hrušovský.
- 6. júna :** Na MsÚ bola prijatá oficiálna návšteva v rámci výjazdu poslancov a členov vlády po Banskobystrickom kraji týchto hostí: doc. MUDr. PhDr. Beáta Saniová (poslankyňa NR SR), Ing. Peter Sika (štátny tajomník MPSVaR SR, Mgr. Vlastimil Pavlikovský (vedúci kancelárie Ministerstva spravodlivosti SR). Prítomní boli aj poslankyňa MsZ Božena Mikulčíková a predseda Obvodného úradu životného prostredia Vladimír Valent.
- 17. júna :** Oficiálna návšteva primátora mesta Simferopol' na Ukrajine Babenku Genadiyja Alexandroviča. Dôvodom návštevy bolo oboznámenie sa so zberom, separovaním a zhodnocovaním odpadu t.j. s projektom, aký chcú zaviesť aj na Ukrajine. Okrem delegácie z Ukrajiny prišli aj zástupcovia dvoch spoločností z Bratislavy.
- 2. septembra :** Mesto navštívila poslankyňa NR SR Tatiana Rosová. Primátor privítal aj konateľu spol. NEMAK SLOVAKIA, s.r.o. Michaela Baumgartnera.
- 8. septembra :** Do Pamätnej knihy mesta sa pri príležitosti vstupu nového investora z Francúska na územie mesta Žiar nad Hronom zapísal generálny riaditeľ spol. DALKIA, a.s. Vincent Barbier z Bratislavy.

IV.

ZMENA TVÁRE MESTA

- Budú nové byty?** Príprava výstavby dvoch bytových domov Pod vršky sa zastavila pre slabý záujem o nájomné byty. Keďže bol záujem skôr o kúpu bytov, súkromný investor prejavil záujem o ich výstavbu. Developerom je firma Sport Building, s.r.o., realizátor firma Stavil. Projekt polyfunkčného domu v tvare L (byty v 5 podlažiach, spodné podlažie obchody, garáže) sa mal začať stavať v septembri 2008. Do konca roka sa však so stavbou nezačalo.
- Nové tržnice :** V tomto roku boli vybudované dve nové tržnice na rôznorodé výrobky, služby, potraviny – na Etape a v historickej časti mesta na Ul. SNP. Zatiaľ je funkčná iba čiastočne na Etape – potraviny.
- Rekonštrukcie :**
1. Najväčšie investície mesto vložilo do generálnych rekonštrukcií dvoch základných škôl – na Ul. Janského a na Ul. Jilemnického za 34 853 Sk. Tretia na Ul. M.R.Štefánika sa pripravuje od 1.1.2009 s grantom 48 000 000 Sk.
 2. Plážové kúpalisko postavené v 60. rokoch 20. storočia si vyžiadalo čiastočnú rekonštrukciu v hodnote 1,5 milióna Sk. (úplná by si vyžiadala 20 miliónov) Upravili sa povrchy pri bazéne na protišmykové, vybudovalo sa drevené oplotenie, lavičky, niekoľko krytých posedení, altánok na opekanie, opravilo sa sociálne zariadenie – toalety, sprchy. Otvorenie bolo 15. júna.
 3. V Parku Štefana Moysesu boli osadené nové smetné koše (23), hoci pretrváva problém s neporiadnymi návštevníkmi, ktorí park znečisťujú. T.r. sa z 374 000 Sk dotácie Ministerstva financií SR vymenila kabeláž k verejnému osvetleniu parku za viac ako pol milióna Sk.
 4. V lete sa do 15. septembra vykonala revitalizácia hlavného autobusového nástupišt'a SAD – nové nátery (strešné sa robili v noci), obnova lavičiek, informačná tabuľa odchodov autobusov, mapa mesta, hodiny, nové smetné koše a SAD-ka má konečne aj názov mesta. Finančne sa spolupodieľalo mesto a SAD Zvolen, ktoré má nástupište v prenájme.
 5. Vypracovaný projekt polyfunkčného centra na Námestí MS súkromného investora spol. Delta Realtrade z Tlmáč (Ján Dudášik) sa zatiaľ nerealizoval najprv kvôli 220 podpisom na petícii obyvateľov v okolí Námestia MS (protest proti výrubu zelene) a po potvrdení platnosti územného rozhodnutia mesta Krajským stavebným úradom sa projekt nezačal realizovať pre hrozbu krízy vo svete. Na Námestí MS tak znovu mesto prenajme plochy sezónnym pohostinstvám.
 6. Zatiaľ sa nerealizoval ani projekt rekonštrukcie parku na Svätokrižskom námestí v historickej časti mesta (záznam z MsZ).
 7. Do zimy sa podarilo rekonštruovať strechu kultúrneho domu v Šášovskom Podhradí (288 000 Sk).
 8. Vybudované boli nové športoviská v medziblokových priestoroch na Ul. Hviezdoslavovej a Štefánikovej s umelou trávou. Ďalšie ihrisko pri ZŠ Ul. Jilemnického (multifunkčné, najmä pre hráčov futbalu, s umelým trávnikom, osvetlením, mantinelmi, sieťami za brámkami) za 1 200 000 SK s príspevkom

- Úradu vlády SR a mesta 500 000 Sk bolo dokončené 21. novembra. Otvorenie by malo byť až na jar za účasti predsedu vlády SR.
9. Prebytkový rozpočet mesta umožnil začať rekonštrukciu prízemnia MsKC v súvislosti s novým obsahom využitia týchto priestorov. Pripravujú sa väčšie zmeny.
 10. Koncom augusta bol vybudovaný nový chodník a schodište so zábradlím podľa želania obyvateľov v južnej časti mesta pri prvej „kocke“ na Ul. SNP.
 11. V Parku Š. Moysesova už dlhší čas ohrozovala bezpečnosť okoloidúcich opustená kaplnka. T.r. ju mesto prenajalo súkromnému podnikateľovi – vlastníkovi športovo – relaxačného GREEN PARKU za symbolickú korunu na 30 rokov. Podmienku rekonštrukcie objektu zatiaľ splnil okamžitou výmenou rozpadajúceho sa krovu za novú strechu. Čomu bude objekt slúžiť zatiaľ nie je jasné.
 12. Regionálna správa ciest v rekordnom čase dvoch dní v októbri opravila väčšiu časť cesty na Ul. A. Dubčeka.
 13. Bytové domy v meste sa ďalej „omladzujú“ – zateplujú, vymieňajú okná, dvere, šachty, farby sú pestré, pútajú pozornosť a skrášľujú mesto. Dokonca aj Pod vršky, kde sú pomerne „mladé“ panelákové domy.

V.

OBYVATEĽSTVO

- Koľko nás je ?** K 31. decembru 2008 malo mesto 19 498 obyvateľov. Počas roka sa narodilo 196 detí, umrelo 168 obyvateľov. Odst'ahovalo sa 452 ľudí a prist'ahovalo sa len 212. Sobášov bolo 148 a rozvodov 64. V porovnaní s rokom 2007 sa počet obyvateľov znížil o 232 ľudí.
- Prvá v r. 2008 :** V žiarskej nemocnici sa na 3. deň v novom roku narodila Terézia Petránková z Turčianskych Teplíc. Ako prvá občianka Žiaru o deň neskôr 4.I. sa narodila Sandra Szederová. Ako tradične bola obdarovaná pri návšteve primátora Ivana Černaja a Silvii Hlôškovej zo ZPOZ-u.
- Bytová situácia :** T.r. ceny bytov rekordne vzrástli (1-izbnový byt napr. na 1 mil. Sk). Majiteľ pozemkov na Šibeničnom vrchu začína pripravovať inžinierske siete pod výstavbu NOVÉHO ŽIARU. Pozemky sa pripravujú na NOVÚ LUTILU aj v tejto obci. Podmienky na novú výstavbu rodinných domov pripravila aj Ladomerská Vieska. Týmito prípravami sa rozširujú možnosti individuálnej výstavby, ktorá sa v meste skončila kedysi v 70. rokoch 20. storočia. Bytové domy – paneláky v 80. a 90. rokoch dobudovaním Centra II. a Pod vršky. Problémom mesta sú chatrče pod Kortínou. Čiastočné presťahúvanie chatrčí spôsobil nový vlastník pozemkov Národná diaľničná spoločnosť, keďže bránili stavbe R1. Žiarske urbárske spoločenstvo už v máji zakázalo na svojom území tvoriť nové provizórne obydlia.
- Zamestnanosť :** V období roku 2008 počet nezamestnaných poklesol o 8,7 % (99 UoZ) – stav miery nezamestnanosti v meste je 11,05%. V rámci pôsobnosti úradu práce dosahuje mesto po Kremnici (7,79 %) druhé miesto. Nebolo realizované žiadne hromadné prepúšťanie. Zvýšený nárast UoZ v novembri a decembri súvisel s očakávaním dôsledkov globálnej ekonomickej krízy. Z absolútneho počtu 1 037 UoZ je 401 mužov a 636 žien. Väčší nárast UoZ podľa veku mesto dosahuje v skupine vo veku nad 50 rokov.
- Mládež :** Keďže pre súčasnosť je príznačný konzumizmus, hedonizmus, relativizmus, vytrácajú sa tradičné hodnoty a cit. Mládež stráca záujem o vzdelávanie klasickým spôsobom. Záujem sa orientuje na techniku súčasnosti (PC, internet, TV, mobily...), hazardné hry, modernú hudbu, čo však nenapĺňa hodnotne zmysel ich života. Únik k drogám, alkoholu, vulgárnosti, vandalizmu je citeľný i v našom meste. Zvlášť je pozoruhodná drsnosť dievčat. Povzbudivé sú orientácie na šport (vynikajú basketbalisti, cyklisti), v čom mesto prispieva výstavbou športovísk a ihrísk. Časť mladých sa orientuje duchovne pomocou miestnych kňazov, ale túžba žiť originálne má i úskalia v podobe rozšírených siekt či orientálnych zvyklostí. Nedostatok zmysluplnej aktivity láka mladých podliehať módnemu adrenalinovému „tiežšportovaniu“, čo často hraničí s ohrozovaním zdravia.

Seniori : Zvyšovaním priemerného veku života a uprednostňovaním mladších v zamestnanosti rastie počet dôchodcov, ktorých činnosť často nekončí vyšším vekom. Združujú sa v Klube dôchodcov, kde im mesto vytvára podmienky na aktívne využívanie času (ak nie sú vyťažení pomocou pri rodinných problémoch, pri vnúcatách) – napr. v Dome seniorov sa zriaďuje multimediálny kútik, v plavárni cvičia vo vode (príspevok BBSK) a i. Obdivuhodná je aktivita seniorov organizovaných v Jednote dôchodcov Slovenska – pod názvom Seniori – optimisti sa činia v speváckom, turistickom i tanečnom krúžku, vystupujú verejne pri rôznych príležitostiach a súťažiach i v okolitých obciach. JDS založila a viedla najprv Oľga Trčková, spevokol neskôr Mária Halenárová, Eduard Drienko, Lívia Považanová, Valéria Barčíková, choreografie nacvičovala Stella Vítazková.

Sociálna situácia : Právo na prácu zaniklo so socializmom (často aj zneužívané) a tvrdá realita nutnosti starať sa o seba priviedla mnohých na dno viac – či menej vlastným pričinením. A tak rastú sociálne problémy na úkor zodpovedných ľudí. Na účet mesta a jeho oddelenia odboru starostlivosti o obyvateľa je riešenie sociálnych problémov najmä neprispôsobivých obyvateľov mesta, ktorí nepracujú, prichádzajú o slušné bývanie, trpia ich deti, ohrozujú ostatných obyvateľov. Tento problém rastie z roka na rok. Rodiny v hmotnej núdzi cez mesto dostávajú štátne dotácie, pripravujú sa projekty na pomoc deťom, chorým, starým ľuďom. Pozn. – Pozri Informáciu o sociálnej pomoci a službách v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2008.

**Bezpečnosť
a práca mestskej
polície :**

Rast sociálnych problémov a vytrácanie klasických etických hodnôt spôsobuje zvyšovanie kriminality a neistoty obyvateľov. Pre porovnanie: mestská polícia v r. 2002 riešila 831 priestupkov proti verejnému poriadku, v r. 2008 už 1 822. Trestná činnosť v r. 2005: 543 činov, v r. 2008: 521 činov. Z toho najväčší počet sú krádeže (121). V r. 2008 trestnú činnosť v meste spáchali: 198 nezamestnaní, 1 recidivista, 52 dosiaľ netrestaných osôb, 4 deti, 9 mladistvých, 7 mladých. Najnebezpečnejší deň býva piatok.

Mestskí policajti chránia verejný poriadok, majetok, zdravie ľudí, bezpečnosť v doprave, sú pri väčších verejných podujatiach atď. Počet 21 sa nemení (t.r. jeden dal výpoveď a 1 bol prijatý). Spolupracujú so štátnou políciou. Výraznou pomocou je monitorovací kamerový systém. V meste funguje už 10 kamier (t.r. je prínosom už aj prenosná kamera, ktorá sa operatívne premiestňuje na kritické miesta). Kamery pomohli zistiť spolu 47 priestupkov – najviac ich bolo pri porušovaní zákazu požívania alkoholu na verejnosti (takéto VZN je jedno z prvých v SR v našom meste) – celkovo 27 zistení. Úspešná je činnosť psovoda – t.r. zásah služobného psa Rexa bol zaznamenaný 67-krát. Obyvatelia sa čoraz viac obávajú osôb bez trvalého bydliska („bezdomovci“), ale aj mladistvých, ktorí strácajú rešpekt (úctu) k starším, ktorí znepokojujú aj fetovaním, drogami či sprejovaním. Žiaľ, obavy ľudí smerujú skôr k utajovaniu ako k spoločnému postupu proti zlu – napr. snaha polície utvoriť skupinu tzv. „nočných havranov“ (projekt prevencie na ochranu mládeže) sa už viac rokov nedarí. Tak isto vulgárnosť a drzosť už u detí bráni dospelým upozorňovať ich na neprístojnosti. V rámci prevencie policajti pravidelne pripravujú prehliadky svojej činnosti, techniky, výcviku psov, zásahy (aj hasičov) – 22. júna bol DEŇ POLÍCIE OO

PZ a 11. septembra Deň otvorených dverí MsP. Preventívnu prehliadku urobili okresní policajti aj v škole u žiakov 8. a 9. ročníka na hľadanie drog (3 žiaci boli označení ako podozriví).

Pozn.: Pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2008 a časť Mimoriadne udalosti.

Útulok pre psov : Od otvorenia útulku pre psov 1.9.2007 do konca t.r. bolo v ňom umiestnených 226 psov. Sú tiež v starostlivosti mestskej polície, čiastočne aj občanov a žiakov (zbierky, „venčenie“ psov) a i. Zodpovedný je st. inšp. Zdeno Kluzáček, pomáha občan Ivan Dunček. Darovaných bolo 108 psov do opatery záujemcov, 36 bolo vrátených, 55 utratených.

Doprava : Veľkým problémom mesta je zvyšovanie počtu áut a tým aj problém s ich parkovaním. Mesto sa ho pokúša riešiť ponukou prenájomu pozemkov na 10 rokov za 1 Sk pre bytové spoločenstvá, ak si chcú svojpomocne vybudovať parkovisko (podaných je už 17 žiadostí). T.r. sa tiež nanovo vyznačujú vodorovné značenia parkovacích miest. V r. 2008 sa z počtu 141 dopravných nehôd v meste stalo 61 na ceste I/50 na Ul. SNP, na Ul. Partizánskej vzrástol počet nehôd na 9. Neustále sú sťažnosti na preplnenosť komunikácie na Ul. Priemyselnej a križovatke Ladomerská Vieska – ide o najpreťaženejší úsek ciest v SR. Konečne však sa výstavba rýchlostnej cesty R 1 stáva skutočnosťou. Dňa 26. februára sa otvorila výstavba prvého úseku od Žarnovice do Lehôtky pod Brehmi (9 675 m) a od 24.XI. druhý úsek pokračuje do Šášovského Podhradia (v dĺžke 8 370 m). Náklady predstavujú 1,5 miliardy Sk (štrukturálne fondy, štátny rozpočet a NDS). Súčasťou tohoto 2-ročného projektu je aj obchvat Žiaru nad Hronom, 21 mostov, 2 mimoúrovňové križovatky, protihluková stena 6,5 km, preložky rieky Hron, časti plynovodov, poľných ciest, telekomunikačných káblov a železníc, 11 odlučovačov ropných látok. Rozbehu stavby pomohla petícia občanov so 14 000 podpismi. Prerušenie stavby v dôsledku požiadaviek občianskeho združenia SOS trvalo 2 roky.

Veľká rekonštrukcia komunikácie Žiar nad Hronom – Handlová sa na úseku 5 km ukončila 1. decembra. Zvyšný úsek rozširovania cesty zo 6 m na 11,5 m (v ťažkom teréne) sa má ukončiť v r. 2009 po hranicu kraja.

Dňa 24. októbra sa na Námestí MS konala prezentácia SAD – MHD. V meste jazdia 4 autobusy, 3 zrenovované boli tu vystavené. Propagovaná bola zmena cien v MHD a výhody číповých kariet. Mesto dotuje MHD ročne 2 800 000 Sk. Pred Nemocnicu v ŽH, kde sa doprava nebezpečne hromadí, sa pripravuje osadenie retardérov.

Prichádza euro : Zmena korún na eurá od 1.1.2009 čoraz viac zaujímala obyvateľov. Schválený bol kurz 1 euro = 30,1260 Sk. Obavy boli z možnosti podvodov pri zmene platidiel, ale aj z množstva drobných kovových centov a eur. Nové mince razí Mincovňa v Kremnici. Pri rozvoze nových platidiel v SR sa budú používať aj dve nové motorčky HONDA, ktoré dostali žiarski policajti.

Budova bývalých jasiel chátra : Pre neústupčivosť majiteľa pozemku pod bývalými jaslami na Ul. Cyrila – Metoda sa nedá dohodnúť o ich predaji. Dokonca bráni vstupu majiteľa budovy do nej. Budova bola predmetom kúpy – predaja už viackrát. A tak v súčasnosti je budova útočiskom bezdomovcov a narkomanov, okolie zarastá burinou.

**Horné Opatovce
budia záujem :**

V lete bol cintorín zaniknutej obce Horné Opatovce predmetom záujmu filmárov z Bratislavy a Kremnice. Cintorín udržuje mesto cez TS, bude už potrebovať rekonštrukciu ohrady. Občianske združenie HORNÉ OPATOVCE t.r. veľkým úsilím ukončilo obnovu exteriéru kultúrnej pamiatky Kostola sv. Vavrinca. Tak sa duchovné centrum dediny zachovalo ako jediná pamiatka na obec, ktorá zanikla v dôsledku ekologickej havárie (v SR unikát). Každoročne sa tu koná omša a stretnutie v septembri, v auguste púť – turistická vychádzka k pamätihodnosti obce.
Pozri časť Duchovný život.

**Šášovské
Podhradie :**

Časť mesta Žiar nad Hronom - Šášovské Podhradie sa t.r. vyznamenalo najmä úspechom svojich divadelných ochotníkov. Súbor Šášovčan 14. marca uviedol premiéru hry Ľubomíra Feldeka Z dreva vyrezané. Hru výrazne upravili na podmienky ochotníkov. Na Divadelnej Novej Bani s ňou získali hlavnú cenu. V máji s ňou vystúpili aj v Žiari nad Hronom za prítomnosti autora hry, ktorý ich výkon ocenil slovami: „Medzi hercami SND a ochotníkmi Šášovského Podhradia nie je veľký rozdiel“. V septembri začala obnova strechy kultúrneho domu – dokončené v novembri. V r. 2009 má pokračovať rekonštrukcia ďalších častí domu. V dňoch 1. - 2. augusta pokračovala začatá tradícia Dobýjanie hradu Šášov. Vtedy na budove, kde Združenie na záchranu hradu Šášov zriadilo pamätnú izbu a informačné centrum, pribudla pamätná tabuľa Jozefovi Luňáčkovi (pedagóg, prírodovedec). Združenie po päťročnom úsilí a problémoch s vlastníctvom hradu (trvajú stále) konečne má povolenie konzervovať časť strážnej veže na hrade. T.r. hrad navštívilo cca 700 ľudí (podľa záznamov v Pamätnej knihe).

Jubilanti :

Dňa 18. mája sa dožil 90 rokov p. Daniel Knoška (v meste bol známym pracovníkom ONV, náčelníkom bezpečnostného zboru).
Koncom septembra oslávila 80-tku p. Jaroslava Hulinová – pôvodne učiteľka, neskôr redaktorka závodných novín HUTNÍK, pracovníčka ZPOZ-u, na dôchodku 22 rokov vedúca Klubu dôchodcov.

Navždy odišli :

Spomedzi 168 zomrelých v meste uvádzame známejšie osobnosti:
Dňa 29. júna nečakane umrel 57-ročný známy právnik JUDr. Ján Kost'ov, pracovník Technických služieb v Žiari nad Hronom, 3-roky pracoval ako riaditeľ sekcie na Ministerstve vnútra SR.
Dňa 5. decembra po rýchlom priebehu zákernej choroby skončil Róbert Trubač - 66-ročný dlhoročný pedagóg, aktívny horolezec a tvorivý všestranný športovec (založil horolezecký klub, jeho zásluhou vznikla umelá horolezecká stena na budove priemyslovky, vystúpil na Mont Blanc, Matterhorn, Triglav, dôverne poznal Tatry).

ZPOZ :

Vedúca ZPOZ-u Silvia Hlôšková pripravila a v decembri vydala zborník príhovorov a poézie k občianskym obradom pod názvom KOLOBEH. Poslúži ZPOZ-árom na Slovensku v 1 500 kusovom náklade. Pripravuje aj druhý diel so smútočnými príhovormi a poéziou. Silvia Hlôšková viedla – moderovala slávnosť 55. výročia ZPOZ-ov na Slovensku a celoslovenský festival ZPOZ-ov,

lektorovala krajský seminár ZPOZ-ov. Počas roka ZPOZ zabezpečil 157 podujatí v meste. Z tradičných obradov to boli: sobáše 54, pohreby 43, uvítania do života 24 obradov (pre 35 detí). Z netradičných obradov: Trojkraľový organový koncert, na Deň učiteľov moderovala podujatie „Učiteľ na jednotku“, 85. výročie založenia Dobrovoľného hasičského zboru vo Svätom Križi atď. Počet podujatí z roka na rok rastie. Žiarsky ZPOZ je najmä zásluhou jeho vedúcej známy na celom Slovensku.

Pozn. Pozri Správu MsKC za r. 2008 v Sprievodnej dokumentácii.

Zaujímavé osobnosti

mesta :

Vytvára

Jana Šoková (48 r.) je invalidná dôchodkyňa (o schopnosť pohybu ju oberá progresívna polyneuropatia), venuje sa výrobe ozdôb z drôtu. Jej výrobky sa dostali do rôznych končín sveta (Austrália, Japonsko) aj k prezidentovi SR. rôzne druhy zvierat, hmyzu, kočky, vázičky, šperky, nábytok, postavy.

Eduard Drienko – 14. apríla 1939 sa narodil v Kremnici, pôvodné povolanie učiteľ dejepisu a slovenčiny, zo Žarnovice sa presťahoval na dôchodku do nášho mesta. Viedol spevokol Seniori – optimisti. Je známy v oblasti ochotníckych divadiel, píše poéziu, divadelné hry, muzikály, hrá na akordeón. Jeho dcéra p. Belicová pracuje v POS v oblasti divadla.

Mgr. Ján Melich – kultúrno – osvetový pracovník. Narodil sa 22. júna 1929 v Detve. V Banskej Štiavnici absolvoval Učiteľskú akadémiu v r. 1950 a v r. 1972 absolvoval odbor sociológia – andragogika na Filozofickej fakulte UPJŠ v Prešove. Ako učiteľ pôsobil v r. 1950 – 54 v Čiernom Balogu, v r. 1954 – 62 bol profesionálnym hercom Dedinského divadla v Bratislave, potom v Krajskom divadle v Trnave, v Štátnej zájazdovej scéne v Bratislave. V r. 1962 – 70 bol v Žiari nad Hronom riaditeľom Okresného osvetového strediska a neskôr 20 rokov (1970 – 89) vedúcim odboru kultúry na ONV v našom meste. Bol poradcom ministra kultúry. Svojím odborným vzdelaním, osobným vzťahom ku kultúre a diplomatickým prístupom k riešeniu problémov sa v období socializmu zaslúžil o záchranu viacerých kultúrnych pamiatok (kostoly, kalvária v B. Štiavnici...) i o povolenie výstavby a činnosti Hvezdárne a planetária v Žiari nad Hronom. Za rozvoj sústavy mimoškolskej výchovy a vzdelávania dospelých bol v r. 1971 ocenený ako Zaslúžilý pracovník kultúry. S manželkou – dlhoročnou učiteľkou – vychovali jedného syna.

(Pozn. Údaje prevažne z Pedagogickej encyklopédie Slovenska.)

Novodobý jazyk :

V Ratkošových Dejinách Žiaru nad Hronom z r. 1976 nájdeme kapitolu Jazyk starých Križanov (spracoval prof. Ján Rakovský). Prist'ahovaním nového obyvateľstva pri budovaní ZSNP a starnutím pôvodného sa jazykové návyky uvádzané v kapitole vytrácajú. Súčasný jazyk Žiarčanov sa zmenou spoločenských a hospodárskych pomerov po r. 1989, rozvojom dopravy a migráciou obyvateľstva priblížil celkovému modernému štýlu života na Slovensku. Ak do r. 1989 to bol dôraz na výučbu ruského jazyka, v novom období zasahuje do každodenného života a komunikácie výrazne anglický jazyk. Množia sa pomenovania vecí, javov a dejov podľa módnjej svetovej reči, často až premrštene s neúctou k vlastným výstižným slovenským názvom a k znalosti (resp. neznalosti) vlastného jazyka, ktorého kultúra sa rapídne znižuje. Už nechodíme do obchodu, lebo máme „šopy“, bazáre nahradili „sekáče“, slovo prepáč je takmer neznáme – čiastočne ho nahrádza „sorry“ atď. Slovná zásoba

hýri množstvom cudzích slov – výrazne v oblasti finančnictva (hypotéka, exekúcia...). Gramatické, pravopisné chyby sú bežné.

Mení sa, zrýchľuje rytmus života a štýl vyjadrovania nadobúda ustálené – skrátené formy typické pre mladšiu generáciu, napr :

„môže byť“ (v zmysle = vyhovuje mi to; súhlasím, hoci nie úplne; zodpovedá to priemeru atď.)

„dá sa“ (= môžem to urobiť; mám sa relatívne dobre;...)

„v pohode“ (= v poriadku; znášam to; je to príjemné...)

„nerieš to“ (= nestaraj sa; nerozoberaj to; prestaň otravovať...)

„je to bohovské“ (= perfektné; výborné; krásne; silné...)

„je to in“ (= je to módne, idúce s dobou)

„je to cool“ (= je to perfektné, úžasné)

Mení sa pôvodný význam slov, napr :

„vychutnať si“ (= tehotenstvo; koncert...)

„ošetriť“ (= opraviť; zariadiť; vybaviť; upraviť...)

„ten šalát bol brutálny“ (= výborný; skvelý?)

„tá kniha je haluzná“ - má viac významov (= tá kniha je o ničom, je zvláštna, je dobrá)

Ako silne metaforický slang súčasnosti možno označiť výrazy:

„mám to na háku“ (= „kašlem na to“, je mi to jedno, je mi to ľahostajné)

„je to fasa“ (= výborné, hodí sa mi...)

„fičí to“ (= je to módne, uznávam to, ...)

„dáme reč“ (= pohovorme si...)

Mládež je silne ovplyvňovaná prudko sa meniacimi štýlmi hudby. V oblasti jazyka najnovšie negatívne pôsobí štýl HIP – HOP, ktorý propaguje, popularizuje vulgárnosť jazyka (podporujú ho aj módni „baviči“). Na dorozumenie časti mladých ľudí postačia aj tri slová (v minulosti vnímané ako neslušné), ktorými vyjadria všetky svoje pocity a potreby. Komunikácia sa dostáva do závozu. Prudké tempo života, racionalita, citová chudoba zužuje slovnú zásobu na akčné – stručné vyjadrovanie. Približuje sa globálnemu zmenšovaniu sveta. Vytráca sa cit pre spisovný jazyk – jeho bohatosť a krásu.

VI.

VEREJNO – SPOLOČENSKÝ ŽIVOT

- Príchod eura :** Pracovníci MsÚ absolvovali už v r. 2007 odborné semináre, ktorými sa pripravovali na bezproblémový prechod koruny na eurá aj v našom meste. Pripravuje sa informačný systém samosprávy a obdobie duálneho zobrazovania peňažných plnení (prvé sa uvádzajú koruny, druhé eurá). Pri prepočtoch sa platby občanov zaokrúhľujú nadol.
- Dotácie mesta :** Už 3. rok na základe VZN z r. 2005 podávali bytové spoločenstvá projekty na skrášlenie, tvorbu a ochranu životného prostredia. Mesto poskytuje financie, práce realizujú sami obyvatelia. T.r. mesto podporilo 8. projektov.
- Vedenie SDKÚ v meste :** Dňa 26. februára sa konalo verejné stretnutie občanov mesta s poslancami NR SR za SDKÚ - DS – pp. Mikuláš Dzurinda, Eduard Kukan, Ivan Mikloš, Iveta Radičová, Tatiana Rosová, Milan Hort. Stretnutie v MsKC bolo zo strany občanov značne kritické, účasť 100 ľudí. Ústredná rada SDKÚ – DS 18. októbra zasadala v Žiari nad Hronom, kde rokovala o pravidlách volieb vnútri strany a predstavila nový program RAST. (Snaha lídra opozície zastaviť spomaľovanie rastu hospodárstva SR.)
- Ďalšia kancelária poslanca NR SR :** Dňa 18. marca otvorila poslankyňa NR SR Tatiana Rosová (SDKÚ - DS) kanceláriu pre kontakt s občanmi mesta v „bielom dome“ na 7. poschodí. Prítomná bude každý prvý utorok v mesiaci. V meste majú kancelárie aj poslanci za Smer – SD (Emília Müllerová) v budove polikliniky a v Dome služieb, za ĽS – HZDS a za KDH na Námestí MS (prízemie „bieleho domu“).
- Bude v meste „Malá Európa“? :** Dňa 21. októbra sa investori „Malej Európy“ (TATRA REAL) stretli s občanmi a predstaviteľmi mesta. Obyvatelia z ulíc Dr. Janského a Hollého sú nespokojní s projektom, ktorý podľa nich zníži kvalitu života (doprava, hluk, prach). Investori ubezpečujú, že ku zhoršeniu životného prostredia nedôjde.
- Okáčik :** Občianske združenie Okáčik pokračuje aj v projektoch pre zdravotne postihnuté deti.
- Požiarina ochrana :** V dňoch 22. – 25. októbra sa v hoteli LUNA konala celoslovenská porada a 4. snem Dobrovoľnej požiarnej ochrany. Program: odborná príprava, Rukoväť vedúceho mládeže, členské príspevky.
- Nová pamätná tabuľa :** Na budove súdu (prízemie „bieleho domu“) bola dňa 28. októbra odhalená pamätná tabuľa **JUDr. Jánovi Balkovi** – spisovateľovi, politikovi, národohospodárovi. Pripravilo ju ZPKO v Žiari nad Hronom. Slávnosť začala sv. omšou v Kostole Sedembolestnej P. Márie. Po príhovoroch predsedníčky

OP ZPKO Gity Zimanovej, predsedu ZPKO Jeho Excelencie Dr. Arpáda Tarnóczyho a predsedu Konfederácie politických väzňov Antona Srolca tabuľu odhalil primátor mesta Ivan Černaj a predseda ZPKO. Na slávnosti sa zúčastnili aj deti J. Balku – Mária a Vladimír.
(Pozri CD a DVD v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2008.)

VII.

VÝZNAMNÉ VÝROČIA A OSLAVY

- Nový rok 2008 :** Ako tradične – nový rok privítali najmä mladí ľudia spoločne na Námestí MS (príhovor primátora, výbuchy, ohňostroj, zábava). Veriaci v tichu Kostola Povýšenia sv. Kríža.
- Plesová sezóna :** Už 11. januára plesovú sezónu otvorili seniori. Mestský ples – XV. bol 25. januára. Moderovala známa herečka Zdenka Studenková. Predviedli sa na ňom finalistky súťaže Miss stredných škôl. Asi 400 hostí mal v poradí už druhý ples sociálnych zariadení z celého kraja 30. januára. Organizovala ho riaditeľka Domova dôchodcov a sociálnych služieb v Žiari nad Hronom Viera Šedivcová. Na plese moderoval Robo Kazík. Prvý reprezentačný ples organizoval 2. februára ŠTK Stella pri svojom 10. výročí vzniku. Vedúca klubu hodnotila úspešnú desaťročnicu ŠTK.
- Fašiangy :** Tradičný sprievod mestom so zastávkou pred MsÚ (tanec, pohostenie) a večerná veselica v MsKC s českým spevákom Jožkom Černým a cimbalovou muzikou boli 5. februára. Tradične MŠ A. Kmet'a 17 a ZŠ v meste organizovali bohaté programy a karnevaly.
- Mesiac knihy :** Súčasnosť – preplnená televíziou, internetom, bulvárnymi časopismi posúva knihy do úzadia. Keďže ich význam je nesporný, mestská knižnica a základné školy im t.r. venovali zvýšenú pozornosť – besedy, návštevy knižníc, pútavé hry, pasovanie za čitateľa, práca s textom, verejné predčítavanie zaujímavých pasáží z kníh atď.
- Deň Rómov :** Od r. 1990 je Deň Rómov medzinárodne uznaný. Občianske združenie Amáro Dživipen zorganizovalo 6. apríla medzi blokmi na Ul. Dukelských hrdinov stretnutie Rómov, kde si vypočuli svoju hymnu a predviedli kultúrny program. Rómske súbory z regiónu 20. augusta verejne vystúpili na Námestí MS (org. POS).
- Deň učiteľov :** Už druhý rok dňa 28. marca mesto pripravilo veľkolepé oslavy Dňa učiteľov v estrádnej sále MsKC. Pozvaní boli všetci učitelia ZŠ, MŠ, CVC, ZUŠ – aj dôchodcovia (cca 300). Primátor mesta ocenil z každej školy „Učiteľa na jednotku“ a mimoriadne ocenenie získala Alžbeta Melichová, ktorá je i na dôchodku pedagogicky aktívna. Zaujímavosťou večera bolo uvedenie knižky spomienok na pedagogické pôsobenie Juliany Geškovej Nezábudkovej oči. V kultúrnom programe vystúpili žiaci ZUŠ a speváčka Petra Černocká.
- 31. marec :** Oslavy 63. výročia oslobodenia mesta bolo pietne, tradičné na Námestí MS. Príhovor mal Jozef Lupták – predseda Zväzu protifašistických bojovníkov.

- 22. apríl :** Na Deň Zeme pri ZŠ Ul. Janského žiaci vysadili nové stromky a žiaci ZŠ Ul. M.R.Štefánika vyčistili okolie Lutilského potoka (15 vriec odpadu!).
- Skoro MÁJ :** Už 30. apríla sme vítali MÁJ na Námestí MS Jarmokom ľudových remesiel (bol bohatý na tovar i návštevníkov), stavaním mája a večer veselicoou v MsKC (host' z Čiech – Petra Janú).
- 8. máj :** Tradičné pripomenutie 63. výročia konca 2. svetovej vojny.
- 9. máj :** Na Deň Európy sa prezentovali žiaci v školách, Gymnázium navštívil európsky komisár.
- 11. máj :** Na Deň matiek pozval primátor zástupkyne rôznych organizácií do obradnej siene. Žiar patril aj medzi 22 miest v SR, ktoré Deň matiek oslávilo Míľou pre mamu. Zaregistrovaných bolo 199 ľudí, organizátorom bolo materské centrum MRAVENISKO.
- MDD :** Mesto pripravilo MDD 31. mája na kúpalisku ako rodinný piknik pre všetkých zdarma cirkus, show, súťaže, hry, koncerty 3 skupín (aj z Británie).
- Medzinárodný deň hasičov :** Na deň sv. Floriána 4. mája sa hasiči nášho regiónu stretli s primátorom mesta v obradnej sieni. V meste bola verejná ukážka ich činností.
- XVII. žiarsky jarmok :** V dňoch 10. – 11. októbra bol mimoriadne vydarený jarmok – 400 predajcov i veľa kupujúcich, slnečné počasie, ľudové remeslá sa predvádzali na novej tržnici (Svätokrížskej), MsKC i POS zabezpečili pestrý program (Jadranka, súdobé kapely, ľudové súbory, súťaž v pití piva, atrakcie).
- Žiarski chovatelia :** V Liptovskom Hrádku na 10. ročníku vedomostnej súťaže mladých chovateľov v auguste chovatelia z nášho regiónu získali už 3. prvenstvo.
- 17. november :** Okresné centrum KDH a mesto Žiar nad Hronom pripravili na deň štátneho sviatku 17.XI. spomienkovú slávnosť na Námestí MS. Skromný počet účastníkov položil kvety ku pamätným tabuliam politických väzňov, zapálil sviečky, vypočul príhovor predsedníčky OC p. Veroniky Pachingerovej. Keďže o význame tohto dňa sa žiaci v školách málo dozvedia, okresná pobočka Zväzu protikomunistického odboja zorganizovala zájazd do Bratislavy na slávnosť kladenia vencov k Pamätníku politických väzňov v Ružinove, kde mal účasť i prezident SR. Žiaci z cirkevnej školy, spevácka skupina Sekera v rámci zájazdu navštívili aj parlament.
Pozn. Zo zájazdu pozri DVD v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2008 .
- Vianočné podujatia :** - 5. decembra prišiel Mikuláš znova na Námestie MS, kde tentoraz bol pripravený v strede pešej zóny stromček a pódium, na ktorom pre deti vystúpila i speváčka Dominika Mirgová – ale pre dážď sa slávnosť presunula do Domu kultúry, kde boli pripravené i dramatizácie troch rozprávok.

- 10. decembra tradičný benefičný program Deti deťom
- 17. - 23. decembra po prvýkrát na Námestí MS pripravilo mesto Vianočné trhy s kultúrnym programom (zvyky, kúzla, živý Betlehem, primátor osobne predával grog – výt'ážok na charitu). Prvé trhy poznačilo nepriaznivé počasie (dážď).

VIII.

PODNIKY V ŽIVOTE MESTA

Noviny HUTNÍK : Noviny HUTNÍK boli vyše 50 rokov novinami ZSNP. Ich obnovená podoba od 14. marca 2008 vychádza ako mesačník s novým obsahom. Je to časopis štyroch najvýznamnejších firiem žiarskeho priemyselného parku: REMESLO, SLOVLACO, a.s., ZSNP, a.s., ŽHS, a.s. Vychádza mesačne, vydavateľ PhDr. Marta Žabková. Obsahuje dianie vo firmách, informácie o priemyselnom parku, o meste i regióne.

ZSNP, a.s. : V procese reštrukturalizácie majiteľ private equity skupina Penta vytvorila podmienky pre vznik priemyselného parku. ZSNP je jeho správcom, firmám poskytuje celý rad služieb. Generálnym riaditeľom je t.č. Ing. Ján Klimko. ZSNP zostáva dôležitým spracovateľom hliníka v SR – vyrába odliatky zo zliatin, energie, formy, kokily a náradie. T.r. mu patria ešte dva závody: FINALCAST (so závodom NARATEX) a ENEVIA, pre ktoré sa hľadajú investori. Všetky aktivity späté so správou priemyselného parku sa sústreďujú v novej spoločnosti AREA SERVIS. ZSNP od r. 2004 po ozdravovacích opatreniach má už 4. rok zisk. Za rok 2007 dosiahol zisk 798 miliónov Sk. Popri tom sa stará aj o rekultiváciu Kalového poľa (v sume celkovo 1,6 miliardy Sk). Priemyselný park má v súčasnosti takmer 5 000 zamestnancov. Od 12.09.2008 vznikla nová spoločnosť ZSNP SPO, s.r.o., ktorá bude spravovať skládku priemyselného odpadu. S dôrazom na ekológiu sa pripravuje na predaj strategickému investorovi – a už koncom roka skládku odkúpila spol. ŽHS, ktorá realizuje aj novú skládku nebezpečného odpadu (na 10 rokov). Skládku t.č. má 40 partnerov a keďže časť skládok musí t.č. ukončiť svoju činnosť, využíva ju aj mesto Žiar nad Hronom. Akcionári ZSNP v auguste rozhodli o vyplatení dividend v sume 660 Sk/akcia a kúpu 1 akcie ponúkajú za 220 Sk.

Zmena ENEVIE na DALKIU : Od 1. septembra 08 sa novým vlastníkom spol. ENEVIA a TEPLO stala silná nadnárodná francúzska spoločnosť DALKIA, ktorá odkúpila 100% podiel od spol. PENTA v auguste. Bude vykurovať 6 500 bytov a priemyselných zákazníkov, distribuovať elektrinu, tlakový vzduch a zemný plyn. Prezентuje cieľ znižovať spotrebu energií a rozširovať počet zamestnancov. Riaditeľom spol. v Bratislave je Vincent Barbier a generálnym riaditeľom spol. DALKIA INDUSTRY Žiar nad Hronom je Rudolf Pradla.

ŽHS, a.s. : - Žiarska hutnícka spoločnosť vznikla pred 12 rokmi. Jej prezidentom a predsedom predstavenstva zostáva Dr.h.c. Ing. Jozef Pittner, PhD. Podniká sa v dvoch oblastiach: produkuje hotové výrobky a polotovary (100% spoločnosti: LANÁ, s.r.o., TUBAPACK, a.s., dopravná spol. ALUTIREX, s.r.o., SLOVAL, s.r.o.) a po odkúpení od ZSNP spolu s inými partnermi sa venuje aj recyklačným činnostiam v závodoch TRANSFORM RECYCLING, a.s. a ZSNP RECYCLING. Svoje portfólio rozšírilo aj o spomínanú skládku odpadu (od ZSNP).

ZSNP RECYCLING demontuje ojazdené automobily, triedi z nich hliník, oceľ, liatina, sklo, guma, plasty. Použiteľné súčasti predáva ako náhradné diely. Pribudlo im vozidlo Mercedes Benz ATEGO, ktoré s hydraulickou rukou naloží 5 vozidiel.

TRANSFORM RECYCLING montuje technologické zariadenia na novú výrobu, kde sa využijú plasty ojazdených áut. Spolupracujú s českou firmou.

SLOVAL, s.r.o. pôvodne patril ZSNP, ktorý po vzniku nových ekologických podmienok a náročných kritérií (= dali sa splniť len investíciami do nových ekologických zariadení) rozhodol ukončiť výrobu v SLOVALE. ŽHS, a.s. časť technológie odkúpila, prevzala zamestnancov a získala financie z EÚ na ekologické projekty. V marci 2008 už aj začala skúšobnú prevádzku. Odpadový hliník (= vzniká pri výrobe polotovarov pílením, lievaním, odlievaním) SLOVAL na mieste zrecykluje do predajnej formy – hliníkových zliatin, ktoré sú vstupnou surovinou na odliatky. Takto sa znížia odpady a ekologická záťaž pri doprave. Modernizácia tohto projektu doteraz stála cca 70 000 miliónov korún. Zatiaľ tu pracuje 25 ľudí. Na export ide 30% výroby.

TUBAPACK, a.s. – od apríla 2006 je jeho 100% akcionárom nový majiteľ ŽHS, a.s., ktorý ju kúpil od ZSNP. V r. 2007 sa tu vyrobilo 179 miliónov kusov túb (153 hliníkových, 27 laminátových). Na export ide 90%. Výrazne sa tu modernizujú všetky oblasti výroby.

SLOVALCO, a.s. : - stále zostáva jedným z významných európskych výrobcov hliníka. Generálny riaditeľ Milan Veselý na začiatku roka v príhovore ATV zhodnotil rok 2007 ako úspešný príspevom dvoch faktorov :

1. ceny AL sú na svetových trhoch stále vysoké

2. práca zamestnancov podniku je dobrá.

Export sa síce znížil, ale iba v dôsledku vyššieho dopytu na domácom trhu. T.č. má podnik 613 zamestnancov. V štruktúre Slovalca nastala zmena, keď EBRD svoje podiely predala nórskej HYDRO ALUMINIUM, ktoré sa stalo väčšinovým vlastníkom. Zvyšok má ZSNP. Najvýznamnejšou investíciou v r. 2007 bola výstavba nového skladu smoly (strategická surovina). T.r. v júni bol uvedený do prevádzky. Má hodnotu 120 miliónov Sk.

REMESLO Strojal : - na zahraničný trh sa orientujú opracovávaním ťažkých výkovkov (valce, hriadele) – do USA, Česka, Nemecka, Nórska, Francúška. Majú objednávku aj pre nórsku HYDRO, ktorá stavia elektrolýzu v Katar. Dňa 22. septembra vyrobili dokonca historicky prvý vlastný výrobok ŽERIAV, s ktorým plánujú vstúpiť na slovenský trh. T.r. Strojal oslávil 5. výročie vzniku.

Projekt QATALUM : - V r. 2007 bol zamestnancom Slovalco predstavený projekt QATALUM (spoločný podnik Qatar Petroleum a Hydro), ktorý stavia jednu z najväčších svetových hlinikárni s viac ako 1 000 zamestnancami rozličných národností v Katar. Jedným z prvých troch zamestnancov Slovalca Ivan Mesároš (s rodinou) už t.r. pracuje v hlavnom meste Kataru ako vedúci výroby anód. Na stavbe hlinikárne pracuje cca 7 000 ľudí z celého sveta, spoločným jazykom je angličtina.

SAPA PROFILY, a.s. - švédská spoločnosť výrazne zmenila a skultúrnila pracovné prostredie bývalej Druhovýroby a Alufinalu. Začali vydávať aj firemný časopis PROFIL PLUS. T.r. usporiadali pre zamestnancov a ich rodiny už druhýkrát deň otvorených dverí (zábava, hry, guláš).

ENVIROSERVIS, s.r.o. : - Spoločnosť ENVIROSERVIS vznikla v r. 2004 z bývalého oddelenia kontroly a merania kvality životného prostredia v ZSNP. Zabezpečuje meranie hodnôt emisií vybraných znečisťujúcich látok. Významným zákazníkom je Slovalco. Služby poskytuje aj v oblasti vôd v priemyselnom parku, na skládkach odpadu, na vrtoch Kalového poľa, keďže na skúšky odpadových vôd je vysoko špecializovaný. Má 9 zamestnancov.

IN TECH : - Problém nedostatku odbornej pracovnej sily a jeho neriešenie zo strany štátu podnietil aktivitu samosprávy mesta a siedmich firiem žiarskeho priemyselného parku, ktoré založili záujmové združenie InTech 8. februára 2008. Firmy sa rozhodli investovať do vzdelávania a praxe študentov strednej odbornej školy hutníckej a následne i vysokej školy a výskumu v spolupráci s TU Košice a BBSK.
Pozn. Pozri časť mestská samospráva – február.

Nadácia ZSNP a Slovalco : - Aj t.r. táto nadácia vyhlásila už 5. ročník grantu zameraného na podporu vzdelávania a ekológie v meste a v regióne, ktorý bol úspešne vyhodnotený. Do súťaže prišlo 13 projektov (11 vzdelávacích, 2 ekologické). Odmenených bolo 7. Nadácia odmenila aj úspešných talentovaných žiakov a študentov v oblastiach humanity, kultúry, prírodovedy i zdravotníctva.

Poľnohospodárske družstvo : V súvislosti s plánovanou výstavbou domov na Šibeničnom vrchu mesto a PD neuvažuje ďalej o existencii živočíšnej výroby v družstve, keďže poloha maštali pod vrchom by znepríjemňovala ovzdušie a chov dobytka nepatrí do intravilánu mesta. Okrem toho je v súčasnosti živočíšna výroba v SR stratová. Ak PD získa finančné prostriedky, presťahovať živočíšnu výrobu by sa mohlo udiat' do 3 rokov. V priestoroch v Lutile, s ktorou je PD spojené, zatiaľ umiestňujú mladý dobytok. Sú tu voľné staré maštale, ktoré by sa mohli pomocou eurofondov zrekonštruovať. Spolu s dojárňou, kanalizáciou, močkovkovou jamou a hnojiskom to bude stáť asi 50 miliónov Sk. V pôvodných priestoroch pod Šibeničným vrchom by zostal strojnotraktorový park, administratíva. Rastlinná výroba obhospodaruje 1 180 ha pôdy v katastri Žiaru nad Hronom, Lutily a Šášovského Podhradía. Z toho je 880 ha ornej pôdy, na ktorej t.r. pestujú:

na výmere 237 ha pšenicu
na výmere 198 ha kukuricu na zrno a siláž
na výmere 146,3 ha repku olejnú
na výmere 76 ha lucernu
na výmere 33 ha raž
na výmere 23 ha jačmeň jarný
na výmere 6 ha ďatelinu lúčnu

V r. 2008 búrky sprevádzané prudkým vetrom a bičujúcim dažďom narobili veľké škody. Ešte v júni sa v PD tešili z ukazujúcej sa nadpriemernej úrody a po lejakoch v júli struky repky začali praskat', semená vypadali, repka čiastočne poľahla – prišli o tretinu úrody (cca 1,5 – 2 milióny Sk). Plodiny sú poistené len proti ľadovcu, na búrky a vietor sa poistiť nedá. Asi 10 – 15% straty sú aj na pšenici (uľahlo, zrnká sú drobnejšie, stráca sa lepok). Zisky družstva sa znižujú aj nízkou cenou výkupu obilovín. Počasie prišlo len kukurici. Škodcami sú aj zloději úrody.

Obchody :

- Od 8. augusta sa povinne na účtoch a tovare v obchodoch značili duálne ceny tovarov a služieb v korunách a eurách podľa stanoveného kurzu 1 euro = 30,1260 Sk. V decembri si obyvatelia mohli kúpiť tzv. štartovací balíček platidiel v eurách. Podnikatelia mohli už od augusta určovať kurz sami v oboch menách. Uvedieme aspoň niektoré zmeny v cenách potravín :

- rascový chlieb 1 kg - 29,80 Sk = 0,99 €

- polotučné mlieko 1 l - 21,90 Sk = 0,73 €

- maslo 250 g - 27,90 Sk = 0,93 €

(rast cien nie je uvádzaný, napr. v decembri reálna cena 250 g masla bola cca 45 Sk)

Ceny bežných potravín v COOP Jednota a v predajni MÄSO v decembri :

kryštálový cukor	26,90 Sk	kurča	76 Sk
práškový cukor	39,50 Sk	bravčové stehno	149,90 Sk
výberová múka	13,50 Sk	bravčové karé	150 Sk
olej Raciol 1 l	52,90 Sk	bravčová šunka	195 Sk
káva Standard mletá		hydinová šunka	186 Sk
70 gr.	23 Sk	hovädzie stehno	229 Sk
soľ	8 Sk	hovädzie roštenka	275 Sk
maslo 25 dkg	47 Sk	hovädzia sviečková	755 Sk
čierny chlieb	36,90 Sk	(teľacie mäso v predaji chýba,	
trvanlivé mlieko 1 l	29,90 Sk	cený hovädzieho rastú)	
ryža	36,90 Sk		

Ret'azec veľkých obchodných centier v meste sa rozrastá o nové projekty – „Malá Európa“ a hypermarket na pozemku TS (pozri časť MsZ). Spol. A.P.S. INVEST z Bratislavy tiež požiadala mesto o možnosť vybudovať pri LIDL-i obchodné centrum. Akceptovali požiadavky mesta a výstavba by sa mala začať na jeseň 2009.

Logistický areál :

Na Vartičke pri Hrone firma HERMES, s.r.o. – transport a špedition Žiar nad Hronom, na úžitkovej ploche 3 000 m² buduje moderné komplexné logistické služby pre región stredného Slovenska. T.r. je ukončená stavba I. etapy t.j. na 1 800 m² čiže skladová kapacita paletových miest od septembra 2008 je 800 – s modernou manipulačnou technikou. Takéto firmy sa v súčasnosti stávajú významným článkom zásobovacieho a distribučného reťazca, ktorým zvyšujú svoju konkurencieschopnosť na trhu. Hendikepom zostáva nedobudovaná cestná infraštruktúra. Tento areál má výhodnú polohu v centre SR. Prevádzka je 24-hodinová.

**Svetová finančná
kríza :**

Jeseň 2008 vo svete ovplyvnila veľká finančná kríza šíriaca sa z USA. Žiarske firmy zatiaľ výrazne neovplyvnila. Na burze kovov v Londýne však prudko poklesla cena kovov, čo sa môže v budúcnosti prejavit' znížením výroby. Spol. Slovalca zatiaľ čiastočne krízu pocítila, ale ku krízovým riešeniam nepristupuje. Nedostatok odborných robotníckych profesií pretrváva (napr. odlievači).

IX.**ŠKOLSTVO**

Informácie o školách a školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom podľa správ o VVČ za školský rok 2007/2008 :

Základná škola	Riaditeľ ZŠ	Počet tried	Počet žiakov
Základná škola Ul. Dr. Janského č. 2	Mgr. Jaroslava Žabková	28	654
Základná škola Ul. M. R. Štefánika č. 17	Mgr. Monika Dobrotová	31	717
Základná škola Jilemnického ul. č. 2	PaedDr. Jozef Schwarz	20	394
Spolu :		79	1 765

Materská škola	Riaditeľ MŠ	Počet tried	Počet žiakov
Materská škola Ul. A. Kmeť'a č. 11	Darina Golianová	11	210
Materská škola Ul. Dr. Janského č. 8	Martina Šimková	15	340
Spolu :		26	550

Základná umelecká škola	Riaditeľ ZUŠ	Odbor	Počet žiakov
	Mgr. Dana Kravecová	Výtvarný	116
		Tanečný	49
		Literárno – dramatický	78
		Hudobný	260
Spolu :		4	503

Centrum voľného času	Riaditeľ CVČ	Počet krúžkov	Počet žiakov
	Mgr. Helena Gáfriková	22	309

Iné školy so sídlom v meste Žiar nad Hronom :
(Údaje zo škol. r. 2008-9)

Názov	Zriaďovateľ	Počet žiakov	Počet tried	Riaditeľ
ZŠ s MŠ Štefana Moysesesa	Banskobystrický biskupský úrad	316 = ZŠ 42 = MŠ	18 2	Mgr. Mária Ulrichová
Špeciálna ZŠ	Krajský školský úrad B. Bystrica	118	14	Mgr. Anna Vargová
Gymnázium	BBSK	580	19	Ing. Dana Paálová
Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu	BBSK	398	17	Mgr. Jaroslav Hlaváč
Súkromná stredná odborná škola technická	InTech z.p.o. Žiar n. Hronom	330	16	RNDr. Beáta Tóthová
Súkromná obchodná akadémia	MALES, s.r.o. Janova Lehota	257	10	Mgr. Mária Halová

Vysvetlivky: z.p.o. = združenie právnických osôb

**Akadémia
vzdelávania :**

Vzdelávanie v meste poskytuje aj Akadémia vzdelávania (občianske neziskové združenie), ktorého riaditeľkou je t.č. Mgr. Jozefína Malecová. Zaoberá sa predovšetkým vzdelávaním dospelých celoživotne. Oblasť pôsobenia – detská univerzita, kurzy jazykové, odborné, manažérske a vzdelávanie zo zákona.

Zmeny :

- Podľa nového školského zákona od 1.09. sa v rámci reformy obsah učiva prispôsobuje podmienkam škôl v 30 percentách podľa rozhodnutia pedagógov.

- V meste Žiar nad Hronom v r. 2008 sa generálne rekonštruovali dve základné školy – na Ul. Janského a na Ul. Jilemnického. Väčšina prác bola vykonaná počas prázdnin z rozpočtu mesta v sume cca 35 miliónov Sk. Na „Jednotke“ nová strecha, výmena okien za plastové, nová fasáda (zatepľovanie nie je nutné). Na „Štvorke“ výmena okien, zateplenie, obnova fasády. Na „Dvojke“ (Ul. Štefánika) bude kompletná rekonštrukcia v r. 2009 za podpory eurofondov v sume 48 miliónov Sk. V r. 2008 sa tu začali rekonštruovať cez prázdniny sociálne zariadenia, sprchy, v školskej jedálni, kde sa varí aj pre cirkevnú ZŠ a dospelých stravníkov, sa vybudovali šatne a nákladový výt'ah (z príjmov školy). Všetky školy majú monitorovacie zariadenia.

- V SR v novodobej histórii nastúpilo v septembri celkovo najmenej prvákov. V Žiari oproti vlaňajšku je o 16 prvákov viac (spolu 218). Mestský úrad máva však problém s rodičmi prevažne rómskych detí, ktorí vôbec neprídu deti zapísať do školy a je potrebné ich vyhľadávať. T.r. bolo takých detí 30.

- Pripravuje sa zámer mesta rekonštruovať i budovy materských škôl. Ak sa podarí, bude mesto Žiar nad Hronom prvé v SR mať zmodernizovanú sieť škôl.

- Unikátom na Slovensku je Žiar nad Hronom v tom, že samospráva prevzala od BBSK zodpovednosť aj za jednu zo stredných škôl. Ide o pôvodnú priemyslovku a učilište – Strednú odbornú školu, ktorá pripravuje odborné kádre pre priemysel. Moderná výroba postráda odborné pracovné sily. A tak vzniklo združenie InTech. (Pozri časť Mestská samospráva – február.) t.r. prebehol už tretí rok programu ProTech, ktorý rozvíja orientáciu detí protechnicky už v materských a základných školách. T.r. sa ho zúčastnilo 1 144 detí. Od 7. – 11. júla TU Košice vytvorila pre 15 detí z nášho mesta priestor na detskej univerzite.

- V dňoch 24. – 27. apríla delegácia žiarskych škôl (riaditelia, odbor školstva MsÚ, detský súbor Hroniarik Zuzany Sykorjakovej zo ZUŠ) navštívila partnerské mesto Svitavy, kde ich čakal bohatý program.

**Vzdelávanie
pedagógov :**

Národná spoločnosť pre prevenciu kriminality v Žiline začala vzdelávať pedagógov na témy: Právna zodpovednosť v učiteľskom povolaní, Diet'a na ceste k zločinu, Problematika siekt a sektárstvo. Sú to problémy súčasnosti.

Preventívne akcie :

Čoraz rozšírenejší je aj problém výskytu omamných látok – a tak viac z výchovných dôvodov sa začínajú konať preventívne akcie policajtov na zisťovanie drog u žiakov so psovodom.

**Zo života
materských škôl :**

- od 1. septembra 2008 bola MŠ na Ul. A. Kmet'a č. 11 zlúčená s MŠ na Ul. Dr. Janského č. 8, riaditeľka je Martina Šimková

- slovenský rekord vytvorilo 834 škôlkárov a prváčikov na Námestí MS 6. júna, kde sa hromadne učili umývať si zúbky v rámci projektu Zdravý úsmev. Jeho iniciátorkou je zubná lekárka Zuzana Kukulíková, realizovalo CVCČ, finančne dotovalo mesto

- materské školy pravidelne navštevuje detská farma Gazdáčik (deti jazdia na poníkoch)

- každoročne sa v júni koná miniolympiáda MŠ na futbalovom štadióne a už 7. rok súťažia deti v Pesničkovej paráde

- v júni mestský úrad v ankete zisťoval spokojnosť rodičov s prácou MŠ v meste. Z 500 ankiet sa vrátilo 197 (39,4%). Z toho bolo 96% opýtaných s prácou učiteliek MŠ spokojných

Zo života základných škôl : - vzdelávacie výsledky každoročne kontroluje ministerstvo školstva testami z matematiky a slovenského jazyka v posledných ročníkoch ZŠ. Uvedieme výsledky za posledné 3 roky v našich ZŠ :

	Výsledky v %	ZŠ			
	v SR :	Ul. Janského	Ul. M.R.Štefánika	Ul. Jilemnického	Cirkevná ZŠ
2006 – 7:	M – 61,2	53,6	56,5	60,1	78,6
	SJL – 67,1	61,2	61,8	67,3	71,1
2007 – 8:	M – 56,3	56,4	50,51	53	66,5
	SJL – 58,1	63,4	49,57	59,5	57,8
2008 – 9:	M – 53,01	48,4	65,4	51,3	69,5
	SJL – 61,26	56,9	59,1	60,3	57

Vysvetlivky : M – matematika
SJL – slovenský jazyk a literatúra

Pozn. – pôvodný názov previerok bol MONITOR, posledné 2 roky sa nazývajú Celoslovenské testovanie žiakov 9. ročníka

ZŠ Ul. Janského

- škola pokračuje v kontaktoch s anglickým charitatívnym klubom ROTARY CLUB najmä v oblasti aktivít Zelenej školy (koordinuje Soňa Foltánová),
- na Deň Zeme vysadili 10 jedličiek Pod vrškami a ďalšie v areáli školy
- 18. septembra navštívili školu žiaci zo Svitáv (boli na vyučovaní, porovnávali rozdiely svojich jazykov, oboznámili sa s históriou mesta a zašportovali si)
- t.r. získali certifikát Zelenej školy s 3 hviezdikami
- žiaci školy získali Hlavnú cenu vo finále súťaže Mladý technik

ZŠ Ul. M. R. Štefánika

- na Deň Zeme 50 žiakov čistilo Lutilský potok
- zdravotná hliadka pod vedením Beaty Dubeňovej získala t.r. v obvodom, okresnom i krajskom kole 1. miesto. Hliadka 2. st. pod vedením Ľuboslavy Adamovskej na celoslovenskom kole 1. miesto.
- dňa 7. novembra škola slávila 45. výročie školy. Oslavy súvisia s nast'ahovaním sa žiakov do novej – pavilónovej školy v r. 1963, ale škola pod všeobecne známym pomenovaním „dvojka“ je známa už od r. 1958/9, kedy sídlila ešte v historickej časti Sv. Kríža nad Hronom (o dejinách žiarskeho školstva pozri publikáciu autorov Vaněková, Michalička)

ZŠ Ul. Jilemnického

- dňa 4. februára bola prijatá do Klimatickej aliancie (KA združuje mestá a obce 17 európskych štátov, ktorých cieľom je ochrana svetovej klímy) medzi 27 školami v SR (vysadili 100 stromkov)
- pred Veľkou nocou organizovali Deň ľudových remesiel – 2. ročník (ozdoby, kraslice, čipky, výrobky z hlíny, slamy, drôtu)
- obľúbené sú tu rôzne logické súťaže (šach, sudoku, KLOKAN, EXPERT)
- Londýnčana Laurenca pozvali na skvalitnenie výučby angličtiny

- Nadácia PENTA darovala projektu ERIN 50 000 Sk na realizáciu akcií Po stopách civilizácií

ZŠ s MŠ Š. Moyses

- dňa 24. apríla oslávili 15. výročie vzniku. Školu celých 15 rokov úspešne vedie riaditeľka Mgr. Mária Ulrichová. Trvale v nej pôsobia učiteľky: Daniela Cvejkušová, Jana Mižúrová, Eva Bistová, Jana Repiská, Jana Šimková. Škola okrem poskytovania bežného vzdelávania je duchovne zameraná na rímsko – katolícke náboženstvo (kaplán Martin Felix a 3 rehoľné sestry). Je známa humanitným pedagogickým prístupom, úspešným jazykovým a informačným vzdelávaním, pestrou záujmovou činnosťou. Od 1. septembra 2006 sa škola rozšírila o materskú školu.

ZUŠ

- v t.r. sa vzájomne navštívili žiaci Žiaru a Svitáv
- na celoslovenskej súťaži sa v zlatom pásme predstavil žiak školy klavirista Martin Prôčka
- na celoslovenskej prehliadke tanečných odborov v Senci získali žiaci pod vedením Natálie Štrbovej 2. miesto
- v máji vyučujúce Petra Matiašková a Natália Novotná pripravili nápaditý výchovný a verejný koncert na tému Dejiny divadla
- výtvarný odbor (vedie Andrej Jánoška) už druhý rok vyučuje aj drevorezbu, 3. júna vystavovali práce Posolstvo dreva v MsKC. Ujala sa tu i práca so zdravotne postihnutými deťmi - už tretí rok. Tvorivosť podporuje ich motoriku, mentalitu a sebavedomie.
- vo výberovom konaní 25.06. sa aj na ďalšie obdobie potvrdila riaditeľka Mgr. Dana Kravecová

CVČ

- organizuje súťaž Mladý technik (súčasť projektu ProTech)
- počas jarných a letných prázdnin organizuje tábory ProTech, kontaktujú sa s TU Košice, vedú fiktívne firmy
- regionálnu súťaž o najlepší školský časopis t.r. vyhrala ZŠ Hliník nad Hronom („Poškolák“), druhá bola ZŠ Ul. Janského („Fajnovinky“), zo stredných škôl Gymnázium („Crazy“)
- ako každoročne na záver krúžkovej činnosti 30.05. žiaci verejne účinkovali v Dome kultúry (mažoretky, maškrtníci, kynológovia, tanečníci atď.)
- od októbra CVČ zriadilo Informačné centrum pre mladých
- dňa 5.12. bol odovzdaný poverovací dekrét na výkon funkcie riaditeľky znovu Mgr. Helene Gáfrikovej

Zo života stredných škôl :

Gymnázium

- v apríli a v máji škola organizovala akcie súvisiace s orientáciou na Európsku úniu: 18.04. – 24.04. hostovala stretnutie študentov z Írska, Švédska, Poľska, Rakúska, Slovenska, ktoré pracujú na projekte Comenius. Na prezentáciách bol účastný aj primátor mesta. Deň Európy 9. mája oslávili s európskym komisárom Martinom Pávom (zámer pomoci rozvojovým krajinám, hovorilo sa anglicky). V rámci Európskeho týždňa miestnej demokracie 16.10. besedovali študenti s primátorom I. Černajom.
- v dňoch 25. – 27. novembra Gymnázium oslávilo 50 rokov od vzniku. Najprv nieslo názov Jedenásťročná stredná škola (riaditeľ L. Reck).

Akadémiu v Dome kultúry navštívili aj významní bývalí žiaci školy, odovzdávali sa ceny Gymi a Gymko – ako každoročne. Škola k tejto príležitosti vydala aj publikáciu.

Súkromná obchodná akadémia

- dňa 28. februára organizovala ďalší ročník Veľtrhu fiktívnych firiem, kde malo účasť 23 firiem. Na Medzinárodnom veľtrhu cvičných firiem v Bratislave bol najlepší žiak školy Štefan Lukáč.

Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu

- organizovala už 6. ročník Gastrofestu v apríli. Bol obohatený o jedlá z 13 svetových kuchýň
- študenti školy, ktorí dosahujú výborné výsledky, sa dostávajú na odbornú prax do Švajčiarska, Francúzska, na Korziku a Cyprus
- vo výberovom konaní bol t.r. znovupotvrdený staronový riaditeľ Jaroslav Hlaváč

Združená stredná škola Ul. Dr. Janského

- má od marca t.r. nového zriaďovateľa – záujmové združenie InTech (pozri časť Mestská samospráva). Pri súčasnom objeme financií škola nebola schopná zabezpečiť takú prípravu študentov, ktorá by bola úmerná modernej technológii vo firmách. Nový projekt s účasťou mesta a súkromného sektora by mal zabezpečiť systém financovania z viacerých zdrojov, zmenia sa učebné osnovy, pribudnú nové odbory (mechatronik, mechanik počítačových sietí a i.). Absolventi by mali mať zaistenú prácu v priemyselnej zóne mesta. Z funkcie riaditeľa bol 30. apríla odvolaný Miroslav Šurka (dôvodom bolo nesplnené uznesenie krajského parlamentu). Poverený riaditeľ Ján Wiežba havaroval, po ňom školu viedla Otília Krupičková. Od septembra bola riadením školy poverená RNDr. Beáta Tóthová. Vtedy škola zmenila aj názov: SÚKROMNÁ STREDNÁ ODBORNÁ ŠKOLA TECHNICKÁ (SSOŠT). Na jej otvorení bola prítomná poslankyňa NR SR Tatiana Rosová. Spol. ZSNP podpísala so školou dohody o odbornom výcviku žiakov 3. ročníka. V rámci Stredoškolskej odbornej činnosti v apríli zabodoval študent 4. ročníka Martin Gontko – 6. miesto s prácou Inteligentná nabíjačka olovených akumulátorov (bol lepší ako študenti zo SŠ J. Murgaša v B. Bystrici). V súťaži ZENIT získal 2. miesto Tomáš Golha.

Stredoškolák

- pod týmto názvom organizovala Pedagogicko – psychologická poradňa už 12. ročník servis profesijných informácií 25. novembra v MsKC pre žiakov ZŠ a Špeciálnych ZŠ z okresov Žiar nad Hronom, Žarnovica, Banská Štiavnica. Prezentovalo sa tu 21 odborných stredných škôl, 5 gymnázií a 5 súkromných stredných škôl. Veľký záujem prejavilo cca 2 500 žiakov.

Školy na Námestí MS :

- Mestský školský parlament 23. mája (+CVC a MsKC) zorganizoval Deň žiarskych škôl – nultý ročník. Prezentovali sa zaujímavým programom a výstavnými stánkami.

Miss SŠ :

Na tret'om ročníku Miss stredných škôl sa tentoraz zúčastnili aj školy mimo mesta – z regiónov Žiaru, Štiavnice a Žarnovice. Organizátorom bolo MsKC, Beáta Gáliková, pribudla produkčno – umelecká agentúra z Turčianskych Teplíc. Záštitu mal primátor mesta. Finálový večer bol 4. apríla. Z 12 finalistiek zvíťazila Zuzana Kružicová zo SOA v Žiari a vicemiss Alexandra Ferková. Pripravuje sa súťaž z celého Slovenska.

**Krajská hviezdáreň
a planetárium
M. Hella**

- je významnou súčasťou vzdelanostnej úrovne v meste. T.r. bol vo funkcii riaditeľa znovu potvrdený Stanislav Kaniansky.

X.

KULTÚRA

Nosné mestské kultúrne podujatia aj v r. 2008 pripravovalo Mestské kultúrne centrum (dotáciou samosprávy) v spolupráci s Pohronským osvetovým centrom (zamerané BBSK na Žiarsko, Štiavnicko a Žarnovicko). Kronika zaznamenáva len časť akcií, ktoré podrobne uvádzajú **správy o činnosti** týchto dvoch organizácií za rok 2008 priložené v Sprievodnej dokumentácii ku Kronike 2008 – pozri.

Divadlo :

- v súčasnosti sa zameriava na zábavné formy :
- v marci DS Šášovčan na Divadelnej Novej Bani získal hlavnú cenu za komédiu Z dreva vyrezané (pozri časť Obyvateľstvo)
- v dňoch 24. – 25. apríla v MsKC organizovalo POS krajskú prehliadku Rozprávkové javisko
- históriu divadla pre školákov a verejnosť predviedlo predstavenie žiakov ZUŠ (pozri časť Školstvo)
- Radošínske naivné divadlo 3.10. uviedlo hru Veľké ilúzie
- sitkom (situačná komédia) známy z televízie pod názvom MAFSTORY, ktorý paroduje slovenskú mafiu, sa predstavil 31. októbra v Dome kultúry s veľkou účasťou obecnstva (populárna je i sprievodná vulgárnosť)
- viackrát (29.09., 31.12., 19.12.) v DK vystupovali populárni slovenskí humoristi
- Divadlo WEST v DK uviedlo komédiu Mandarínková izba 14.11.
- v réžii Jána Ďurovčíka 13.12. uviedlo divadlo tanca Vták ohnivák

Hudba :

- podľa súčasného záujmu o populárnu hudbu je v kultúre tento zámer v popredí záujmu mladej a strednej generácie
- Trojkráľovým organovým koncertom (aj kvôli počasiu mal slabú účasť) MsKC upozornilo na historicky i kvalitou významný organ v Kostole Povýšenia sv. Kríža (Pozri Duchovný život)
- v rámci koncertu Dobrá hudba sa nosí 16.03. vystúpil Milan Lasica a Jiří Korn („narodeniny“ MsKC)
- po piatich rokoch 20.03. vystúpil súbor SEUK
- Zdenka Predná 26.03. si pre výber Žiarčanov urobila verejnú generálku koncertu

- spevácke súbory seniorov mali v DK 3. apríla regionálnu prehliadku
- v MsKC bol 23. mája „festival dobrej hudby“ (mix vážnej hudby, folku, rocku, folklóru, vystúpili Cigánski diabli, Marián Geišberg)
- na benefičnom koncerte 30. mája /organizátor združenie MOST) spievali naše „superhviezdy“ – I. Kováčová, R. Mikla, I. Štroffek. Ivka Kováčová, ktorá získala 4. miesto v TV Superstar, pripravila svoj prvý album.
- mesto znovu veľkoryso darovalo 16. augusta v Parku Š. Moysesu asi 8 000 divákovi koncert CITY FEST (cca 1 milión Sk). Vystúpili i atraktívne skupiny No name, Katapult...
- Honza Nedvěd v DK vystupoval 14.09.
- žiarska kultúra sa pod už tradičným názvom „MADE IN ZH“ prezentovala 21.11.. Zahŕňa rôzne druhy kultúry – výstava fotografií Petra Kováča, improvizácie v réžii ZUŠ, minifestival žiarskych hudobných skupín, prehliadka talentov mesta („Zlatý klinec“ ako cenu primátora získala mladá tanečníčka Paulínka Doubravová)
- hudba je súčasťou viacerých podujatí (plesy, veselice – fašiangy, májová, jarmok, MDD, Mikuláš...), populárna i folklórna (Hron, Sekera, Žiaranka...)

Výstavy :

- MsKC od februára sprístupnilo v DK dlhodobú výstavu pod názvom Štefan Moyses – muž slova a činu. Tak je v DK sústredená možnosť prehliadky galérie, múzejnej expozície a tejto výstavy.
- v MsKC vo februári vystavovali umelecké školy Hodrušskej doliny
- Jarný salón v réžii POS t.r. bol v MsKC 17. marca
- mladí absolventi Školy úžitkového umenia v Kremnici Lucia Kováčiková (maľba na hodváb a keramika) a Lukáš Betinský (olejomaľba) mali vernisáž 18. apríla
- v júli vystavovali v MsKC 18 žiaci – študenti rezbárske práce Posolstvo dreva
- nové celoslovenské podujatie mladých sochárov sa konalo 22. – 27.08. v Parku Š. Moysesu pod názvom SOCHÁRSKE SYMPÓZIUM MLADÝCH – pred verejnosťou tvorili veľkorozmerné sochy z dreva (tvoria súčasť výzdoby mesta). Vydarené podujatie má byť nultým ročníkom tradície (prevzatej z Banskej Štiavnice).
- v októbri v MsKC vystavovala Eva Valachyová – Schneiderová originálne diela z prírodných a plastických materiálov
- november – december bol vyhradený audiovizuálnej tvorbe Petra Kováča

Iné podujatia : - zaujali svojou atraktivitou aj široké okolie mesta. Napr. 1. a 2. augusta takým podujatím v Šášovskom Podhradí (t.r. aj v Ladomerskej Vieske) bolo Dobýjanie hradu Šášov. V tomto roku organizátori (predseda Združenia na záchranu hradu Šášov R. Uhrovič, OZ Šášovčan, OcÚ Ladomerská Vieska, POS, MsKC a i.) pripomenuli 300-té výročie zániku života na hrade. Okrem mnohých vystúpení bola na informačnom dome Združenia odhalená pamätná tabuľa prírodovedcovi Jozefovi Luňáčkovi.

POS sa podieľalo 11.09. na zaujímavej a hodnotnej vedeckej konferencii v Kremnici ku 100. výročiu úmrtia Dr. Gustáva Kazimíra Zechentera – Laskomerského. V máji POS pripravilo Festival moderného tanca (ako súťaž) v MsKC, autorské besedy s učiteľkami Máriou Petrovou a Julianou Geškovou, množstvo vzdelávacích a výchovných akcií (tvorivé dielne, kurzy, krúžky, súťaže, prehliadky).

Mestská knižnica
M. Chrásteka : Sídlí v dome kultúry a hoci všeobecne klesá záujem o čítanie najmä mladých ľudí, plní v meste nepostrádateľnú úlohu. Má 2 086 registrovaných čitateľov. Z nich je i 12 zrakovo postihnutých, ktorí tu môžu využívať 40 zvukových kníh. Vlni zavedené internetové služby využilo 8 453 čitateľov. Na podporu čítania bolo 64 podujatí.

Kino HRON : - je popularizované pod názvom DIGIKINO. Má 2 kusy projektorov na 35 mm filmy. Popri veľkej konkurencii „papučovej“ – televíznej kultúry je potrebné citlivo vyberať filmy. T.r. mali najväčší úspech filmy: Bathory (videlo ho 1 188 divákov), Mamma mia, Let's dance. Podľa výsledkov tržieb v rámci 207 kín žiarske obsadilo 56. miesto.

XI.

DUCHOVNÝ ŽIVOT

- Trojkráľový koncert :** Organový koncert virtuózky z Brna Věry Heřmanovej a cimbalistu Zděnka Špatku mal vysokú úroveň, ale záľaha snehu na Tri krále bola dôvodom, že obecenstvo v Kostole Povýšenia sv. Kríža nebolo početné.
- Nová kniha :** V januári dostala žiarska verejnosť novú knižnú publikáciu Život a biskupská služba Msgr. Mariána Blahu. Autorom (pôvodne diplomovej práce) je nový kaplán Mgr. Marek Veverka.
- Reorganizácia :** Od 14. februára 2008 sa mení organizácia diecéz na Slovensku. Nová arcidiecéza vznikla v Bratislave a diecéza v Žiline. Úpravy sa týkajú aj Banskobystrickej diecézy.
- Nadácia :** Na získanie prostriedkov na stavbu evanjelického kostola v meste Žiar nad Hronom vznikla Nadácia KREŠŤANSKÁ OBNOVA so sídlom v Kremnici.
- Cirkevná škola :** Pod záštitou Banskobystrickej diecézy v našom meste úspešne pôsobí ZŠ s MŠ Štefana Moysesu už 15 rokov. Dňa 24. marca celebroid slávnostnú sv. omšu diecézny biskup so sprievodom kňazov. Duchovným správcom školy je kaplán Martin Felix, žiakmi veľmi obľúbený. (Pozri časť Školstvo.) Dňa 8. júna vystupovali ako aktívni účastníci sv. omše deti tejto materskej školy.
- Birmovka :** Vikár diecézy Marián Bublinc dňa 26. apríla v Kostole Povýšenia sv. Kríža udeľoval sviatosť birmovania.
- Spomienkové stretnutie :** Od postavenia Pamätníka nenarodeným deťom na žiarskom cintoríne 10. mája uplynulo 10 rokov (v celej SR sú iba 4). Vznikol z iniciatívy vedúcej súboru Holúbky z Kríža Magdy Poloňovej v spolupráci s Rímsko – katolíckym úradom v Žiari, s MsÚ a TS mesta. Autori sú Ing. Arch. Karol Kukla, výtvarník Igor Drevenec a umelecký kováč Vladimír Pulíš. Pri pamätníku zapaľujú sviečky, dávajú kvety alebo drobnosti tým, ktorí nedobrovoľne prišli o svoje nenarodené dieťa alebo tí, ktorí sa vzdali dieťaťka umelým potratom. Pri výročí sa tu konalo spomienkové stretnutie.
- Pamätná tabuľa :** Dňa 18. mája 2008 bola na kostole v Prestavlkoch odhalená pamätná tabuľa na saleziána dona Jána Augustína Beňu, náboženského aktivistu, spisovateľa (jeho knihy sú prekladané v celej Európe), tvorcu hnutia rodín Nazaret. S naším mestom jeho život súvisí s jeho štúdiom teológie v kaštieli, odkiaľ bol internovaný s ďalšími saleziánmi v r. 1950, viackrát bol väznený, prenasledovaný. Dožil sa 85 rokov. V Prestavlkoch je aj pochovaný.

Nová fara a farnosť :

Po ukončení stavby a posvätení nového Pastoračného centra (a fary) biskupom Rudolfom Balážom dňa 15. júna sa pre sídliskovú časť nášho mesta stáva dôležitou duchovnou stanicou. Stavba je moderne vybavená, stála 15 miliónov Sk. Má priľahlé športovisko a ihrisko pre deti. Dokončovacie práce boli vykonané zásluhou dobrovoľných prác farníkov (Ciglan, Páločný, Poliak a ďalší), zostal ešte dlh cca 400 000 Sk na ďalšie zbierky. Stavba trvala od 2.07.07 do 30.05.08. Základný kameň posvätil v Banskej Bystrici pápež Ján Pavol II. Od 1. júla 2008 oficiálne tak začína fungovať nová (- druhá) farnosť pod názvom: Farnosť Sedembolestnej P. Márie v Žiari nad Hronom Ul. Chrásteka 27/72. Za prvého farára – administrátora bol menovaný Mgr. Miroslav Svrček, ktorý už predtým bol v r. 2004 – 7 v meste kaplánom, prišiel z Prievidze. Farnosť bola oddelená od pôvodnej Ulicou A. Dubčeka a Krížnej. Z 12 000 obyvateľov je cca 7 500 rímsko – katolíkov. Farnosť ešte očakáva aj kaplána (t.č. nie je dostatok kňazov). Týmto bola naplnená vízia dekana Miroslava Hlaváčka.

Personálne zmeny:

Po jednoročnom pôsobení kaplán Mgr. Marek Veverka od 1.07.2008 odchádza do Banskej Bystrice. V pastorácii vypomáhajú i kňazi na dôchodku (v novej farnosti) – dp. Š. Flimel, dp. J. Obžera a diakon MUDr. Š. Paľúch. Dňa 19. júna si veriaci pripomenuli 15. výročie kňazskej vysviacky dekana M. Hlaváčka.

Kostol sv. Vavrinca :

Dňa 6. septembra v bývalých Horných Opatovciach v kostole (-kultúrnej pamiatke) celebroidali sv. omšu šiesti kňazi za účasti cca 400 veriacich (aj pútnici z farnosti Host'ovce). Zo stretnutia rodákov bol pri tejto príležitosti natočený filmový medailón v TA 3. Občianske združenie t.r. dosiahlo ukončenie prác na rekonštrukcii exteriéru kostola v sume cca 2 milióny Sk, ktoré získali z fondov Pro Slovakia, SPP, mesta Žiar nad Hronom, ZSNP, urbáru a zbierok veriacich a sympatizantov. Autorom úspešných projektov bol Ing. Albín Valko. Kostol dostal o.i. novú strechu, celú fasádu, výstuž, fixáciu a náter veže. Upravilo sa i okolie kostola a pamätníka obce, pribudla praktická drevená chatka. Pamätihodnosť v Gráfovskej, ktorú každoročne navštevujú pútnici – turisti t.r. bola poškodená búrkou.

Pohreb dp. MUDr. Milana Žilu :

V piatok 22. augusta v kostole vo Vrútkach priamo v spovedelnici nečakane umrel 36-ročný farár MUDr. Milan Žila – mimoriadne aktívny kňaz. Do Vrútok odišiel ako kaplán z nášho mesta. Hoci tu pôsobil len 14 mesiacov v r. 2001 – 2 hlboko sa zapísal do duchovného života veriacich svojou hĺbkou ducha, prácou s mládežou, horlivosťou i krásnym spevom a hĺbkou homílií. Na jeho pohrebe 26. augusta boli aj dva plné autobusy z nášho mesta.

Nová farnosť mala hody :

V dňoch 13. - 14. septembra pripravila nová farnosť „farské dni“ (hry, súťaže pre deti, futbal, hudba v nových priestoroch).

Vianoce :

- Koledníkov Dobrej noviny požehnal 13.12. v Kostole Povýšenia sv. Kríža biskup Baláž, počas sviatkov koledovali pre deti z Afriky.
- V oboch kostoloch bola charitatívna zbierka pre deti zo sociálne slabého prostredia.
- Na koncerte ZUŠ 17. decembra bol Kostol Sedembolestnej P. Márie preplnený.
- Cirkevná ZŽ tradične pripravila Živý Betlehem.

Sumár :

Farnosť pri Kostole Povýšenia sv. Kríža počas roka zaznamenala :

- počet pokrstených 113 (55 dievčat, 58 chlapcov)
- počet sobášov 27 párov
- počet pohrebov 42 (14 žien, 28 mužov)

Farnosť pri Kostole Sedembolestnej P. Márie :

- 31 krstov (16 dievčat, 15 chlapcov)
- 2 sobáše
- 20 pohrebov (11 mužov, 9 žien)

(Zaujímavosťou je, že väčšina krstov bola sviatosťou pre deti rodičov bez sviatosti manželstva.)

XII.

ZRAVOTNÍCTVO

Nemocnica :

- V žiarskej nemocnici sa optimisticky dvíha demografická krivka pôrodnosti :
v r. 2005 – 314 detí
r. 2006 – 343
r. 2007 – 395 (223 chlapcov, 172 dievčat)
r. 2008 - 450

- Dňa 26. februára navštívila NsP poslankyňa NR SR za KDĽH Mária Sabolová, ktorá ju označila za dobre fungujúcu, stabilnú.

- V NsP sa ako v jednej z mála nemocníc t.r. darilo zvýšiť platy lekárov i sestier, stav lekárov sa zvýšil o 19, vedenie NsP im poskytuje výhody (byť, rekreácie, mobil, doprava...)

- Primár rádiodiagnostického oddelenia MUDr. Slavomír Kemka, ktorý prišiel z B. Bystrice z Roosweltovej nemocnice, tvrdí, že nemocnica v Žiari má európsku úroveň čo do kvality technického vybavenia.

- Nové prístroje boli t.r. zakúpené pre röntgenové pracoviská :

1. nové SONO – moderný ultrazvukový prístroj za 900 000 Sk na vyšetrenie celého tela okrem srdca a gynekologických vyšetrení (skrátí sa doba vyšetrení)
2. zo zdrojov NsP za 21 miliónov Sk slúži od 5. mája kvalitný nový CT prístroj z Holandska (prvý bol poruchový a po 2 rokoch musel byť kúpený nový). Obsluhujú ho 3 röntgenológovia, slúži pre široké okolie (viac ako 100 000 ľudí).
3. ARO získalo prístroje presunom zo zrušenej nemocnice v Nemecku za viac ako 1 mil. Sk

- Všeobecná nemocnica vyhlásila nový projekt nadštandardnej zdravotnej starostlivosti – program BASIC. Pripravuje aj programy individuálnej starostlivosti SILVER a GOLD na rok 2009.

- Keďže do žiarskej nemocnice prichádzajú aj pacienti z Novej Bane, kde je nemocnica v konkurze, vytvorilo sa v Žiari 25 lôžok pre nich (+ noví lekári), ale oddelenie pre dlhodobo chorých bolo presťahované do Banskej Štiavnice.

- Deťom zo Žiaru, Kremnice (tu zrušili detskú pohotovosť) a okolia slúži 21. júla založená nová ambulancia lekárskej prvej pomoci pre deti do 19 rokov (do 21 hod.)

Pavilón B v ohrození :

Pavilón B, ktorý nedostavaný stojí medzi pôvodnou NsP a pavilónom A, sa stal predmetom sporu a ohrozenia. Podľa župana Milana Murgaša ide o prebytočný majetok kraja a na zasadnutí poslancov 14.08. ho navrhol predat' a zo zisku splatiť časť dlhu v zdravotníctve kraja. Poslanci to odmietli po vystúpeniach Rastislava Kubáňa a Ivana Černaja, ktorí dôvodili nutnosť potreby pavilónu pre kvalitu fungovania zdravotníctva, jeho stratou by sa spôsobil chaos v polovici

kraja. Tiež by bolo riskantné vnútri priestoru NsP predávať objekt, o ktorom sa nevie, čomu by slúžil. R. Kubáň navrhuje dostavbu pavilónu B z prostriedkov n.o. v prípade, ak im bude budova prenajatá – pričom zostane v majetku kraja. Uznesenie župan nepodpísal, obáva sa exekúcií na nedostavané budovy.

- Deň primára MUDr. Straku :** Už XVII. ročník Dňa primára Straku sa konal 28. marca v MsKC za účasti gynekológov z celého Slovenska. Okrem odborných prednášok tu boli prezentované novinky v oblasti gynekológie a pôrodnictva (večer im spríjemnila superstar Žiaru Ivka Kováčová)
- Sesterský deň :** Dňa 12. septembra sa konal 8. ročník Žiarskeho sesterského dňa na tému: Edukácia ako proces ovplyvňujúci správanie a konanie pacienta.
- Deň narcisov :** Gymnaziálni študenti vyzbierali t.r. 106 000 Sk na liečbu rakoviny.
- Žltáčka :** V školskom roku 2007 – 8 sa po tretí raz vyskytla žltáčka na ZŠ Ul. M.R.Štefánika, ktorú navštevuje najviac žiakov zo sídla nákazy Pod Kortínou (Pozri časť Obyvateľstvo).
- Rekord :** Rekord v SR vytvorili deti v hromadnom nácviku čistenia zúbkov na Námestí MS (Pozri časť Školstvo).
- Prví v SR :** Hliadka mladých zdravotníkov zo ZŠ Ul. M.R.Štefánika – 1. miesto, dobrovoľní zdravotníci z Gymnázia 2. miesto v SR. (Pozri časť Školstvo)
- Darcovia krvi :** Plakety MUDr. Jána Janského boli odovzdávané 27.11. nasledovne : bronzové – 10, strieborné – 19, zlaté – 9, diamantové – 2: Peter Lešták, Ladislav Zámora
- Pozn: zlatá medaila sa udeľuje za 60 odberov u mužov, 40 u žien, diamantová za 80 odberov u mužov, 60 u žien.

XIII.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Stav v meste : V posledných rokoch sa zo strany mestskej samosprávy urobilo veľa na skvalitnení životného prostredia výstavbou stojísk, pravidelným čistením pešej zóny a centra mesta, využívaním aktivačných prác, likvidáciami mnohých čiernych skládok, rozmiestnením smetných košov po celom meste vrátane košov na psie exkrementy, sústavne sa robí informačná kampaň o separovaní, na jar a v jeseni sa bezplatne odvážajú veľkokapacitné kontajnery s odpadom z celého mesta atď. Napriek tomu čistota v meste nezodpovedá tomuto úsiliu. Centrum mesta sa viditeľne estetizuje, skultúrňuje, ale jeho okraje a okolie pôsobia dosť nekultúrne – najmä pri Hrone (pod Kortínou), poza nemocnicu, pri Lutilskom potoku, v okolí posledných panelákov na Ul. A. Dubčeka, pod Šibeničným vrchom, kde sa sústavne obnovujú a tvoria čierne skládky. Čoraz menej i psíčkári dodržia VZN. Nepochopiteľní sú tí obyvatelia, ktorí idúc ulicou odhodia ľahostajne obaly z jedla či nápojov na chodník, na trávnik, odplávajú, zahadzujú špaky z cigariet – je to dôkaz nekultúrnosti, ale aj nízkej sankčnej postihovanosti takejto nevychovanosti a ľahostajnosti ľudí. Nedá sa pochopiť ani lenivosť a bezohľadnosť v prípadoch, kedy pripravené separačné nádoby zívajú prázdnotou, ale v komunálnom odpade sú natlačené pet fľaše, kartóny, sklo... Množí sa aj cudzí odpad pri stojiskách. Zvyšovať kultúru obyvateľov bude ešte dlhým procesom.

Riešenia : V júni MsZ prijalo nové VZN o odpadoch. V meste pribudlo 36 košov na psie exkrementy (vyvážajú sa 1x za 10 dní – v meste je asi 1 000 psov). Koncom r. 2007 a začiatkom 2008 boli osadené farebné informačné tabule o separovanom zbere odpadu vnútri stojísk v celom meste. Za rok 2007 sa vyseparovalo: 184,10 ton skla, 123,42 ton papiera, 47,16 ton plastov, 10,5 ton kovových obalov, 7,5 ton tetrapakov. Počas jarných a jesenných dní čistoty sa odvážalo 2x po 105 ton odpadu. Likvidácia čiernych skládok stála mesto len za I. polrok 50 000 Sk. Od 1.01.2009 budú končiť prevádzku všetky skládky, ktoré nespĺňajú technické podmienky. Pokus mesta riešiť problém novej skládky spolu s obcami a mestami v regióne (vytvoriť Pohronské komunálne združenie) pre nepochopenie výhodnosti spoločného riešenia, žiaľ, nevyšiel. Mesto uzatvorí skládku v Horných Opatovciach a musí samostatne riešiť problém novej i problém zberu biologického odpadu. Európske normy sú prísne a postupne sa im treba približovať.

Ocenenie : V t.r. bolo v kategórii Komunálne odpadové hospodárstvo v súťaži naše mesto ocenené ako najlepšie na Slovensku, získalo cenu Zlatý mravec (vlani bolo druhé). Pozri časť Mestská samospráva.

Odchyt holubov : Negatívne vplyvy rozmnožovania holubov v meste sa znižujú odchytom holubov postupne počas t.r. (Pozri Mimoriadne udalosti z r. 2007).

Kalové pole : Projekt rekultivácie Kalového poľa pokračuje aj tento rok. V r. 2006 – 7 bolo izolačnou fóliou prekrytých 5 bazénov po ich vyprázdnení. Následne sa na ňu vrství zemina, vysádza tráva a nižší porast (stromy nie, aby ich koreňový systém nenarušil tesniace vrstvy). Takto sa začali rekultivovať predpolia a svahy skládky tak, aby sa typická červená farba menila na sivú a zelenú. Po plánovanom ukončení rekultivácie v r. 2011 by odkalisko nemalo byť už rizikové pre životné prostredie. Celý problém je minimálne európskym unikátom a ZSNP musel hľadať množstvo originálnych riešení.

Poznámka kronikára : Neďaleko tejto živej ekologickej rany sa tvorí centrum odpadov zo širokého okolia na mieste ekologickej havárie v SR ojedinelého zániku Horné Opatovce. V strede tejto 40-ročnej ekologickej rany zásluhou bývalých obyvateľov stojí kultúrna pamiatka – kostol a pamätník obce. Doposiaľ sa táto historická udalosť nedokázala využiť ako memento, prevencia a účinný moment v rámci výchovy ekologického vedomia mladých ľudí.

Prezentácia mesta : V Bratislave dňa 20. novembra bolo stretnutie účastníkov súťaže miest SR Cena odpadového hospodárenia ZLATÝ MRAVEC, ktorá vyberá zaujímavé projekty v oblasti odpadového hospodárenia (samosprávy, firmy). Za mesto Žiar nad Hronom s úspechom vystúpil prednáškou viceprimátor Roman Zát'ko.

XIV.

ŠPORT

MŠK : - má 18 klubov s cca 1 400 športovcami. Mesto s účinnou podporou hlavných sponzorov Slovalco, ZSNP a TS (t.r. ZSNP znížil príspevok o 1 milión Sk – poslanci MsZ to kompenzovali z mestského rozpočtu výnimočne) hradí prevádzku futbalového štadióna, zimného štadióna, podujatia v rámci Kalendára športových podujatí. Od 5.05. t.r. prešla od OZ volejbalu pod správu MŠK aj športová hala, ktorá sa musela počas 3 mesiacov rekonštruovať (strecha, schody, svietidlá, sanita) za viac ako 15 000 eur (takmer pol milióna Sk). Poslanci MsZ dňa 7.05. rozhodli na mimoriadnom zasadnutí o kúpe futbalového štadióna od ŠK ZSNP, ktorý bol posledným majetkom dnes už neexistujúceho ŠK (bol v konkurze od r. 2004). Dohodnutá cena bola menej ako 600 000 Sk. (Pozri časť Mestská samospráva.) Štadión má ďalej slúžiť ako dosiaľ.

Nové športoviská : Po vybudovaní detských ihrísk pre malé deti sa mesto zameralo na vybudovanie športovísk pre mládež v medziblokových priestoroch (Pozri Zmena tváre mesta.) Vedenie mesta a poslanci otvorili prvé už 11. júna (Pod vršky, Ul. Hviezdoslavova, Ul. M.R.Štefánika – Ul. Š. Moysesova). Ihriská majú estetický vodopriepustný, protišmykový povrch. Môžu sa tu hrať basketbal, nohejbal, bedminton, vybíjaná. Dohľad má polícia, uzamknávajú sa. Finančne prispela nadácia ZSNP a Slovalco (1,5 milióna Sk), BBSK (200 000), ostatok z mestského rozpočtu (jedno má hodnotu 1 milión Sk). Koncom roka pribudlo ďalšie pri ZŠ Ul. Jilemnického s podporou vlády a BBSK.

Najúspešnejší športovci roka :

Pozri Sprievodnú dokumentáciu ku Kronike 2008.

Futbal :

- mladší a starší žiaci FK MŠK hrajú zhodne v I. lige v tabuľke na 5. mieste
- Žiarčania si 26. januára zmerali sily so slávnym Spartakom Trnava. Začali úspešne, ale výsledok je prehra 4:1
- v 80-ročnej histórii žiarskeho futbalu je zapísaný ako jeden z najlepších trénerov Jozef Pšenek. T.r. 2. mája vo veku 83 rokov umrel. Jeho úspechy súvisia s účasťou dorastu aj mužstva v I. lige na prelome 60./70. rokov 20. storočia
- vo futbale má zásluhy i čerstvý 60-tnik (21.11.) Daniel Greguš
- 32-ročný žiarsky odchovanec Miloš Foltán, úspešný tréner detí a mládeže t.č. pracuje v manažmente Dukly B. Bystrica ako riaditeľ mládeže
- Jaroslav Gramblička v mužstve Žiaru sa ukázal ako výborný brankár, ale už aj odchádza do B. Bystrice
- na medzinárodnom turnaji Norway Cup 23. júla – 4. augusta na 36. ročníku už piatykrát sa zúčastnil aj tím 14-ročných za spol. Slovalco
- v závere sezóny 07/08 mužstvo FK bolo na 3. mieste tabuľky II. ligy VÝCHOD. Súčasne trénera Zvalu nahradil Ján Rosinský (zo Zlatých Moraviec z najvyššej súťaže). Už prípravné zápasy boli bez prehry a dobrá forma vyťahla mužstvo na 1. miesto tabuľky v závere jesennej časti (s náskokom 10 bodov). Na úspechu sa podpísal tréner Rosinský.

Hokej :

- Muži v II. lige sa posunuli na 6. miesto, kde aj ukončili sezónu. V decembri skončili na 4. mieste.
- junióri síce hrajú v I. lige, ale na poslednom 14. mieste
- dorast v skup. B má 6. miesto
- mladší žiaci stred hrajú v II. lige úspešne na 1. mieste
- Žiarčanka Monika Kvaková 19-ročná ako brankárka je súčasťou tímu slovenských hokejistiek, ktorý vybojoval postup na ZOJH v r. 2010 na hokejový turnaj žien v Kanade
- karneval na ľade bol 30. marca
- zaujímavý zápas Žiarčanov s kanadským družstvom ATHLETES IN ACTION CANADA (kresťanský hokejový tím) skončil víťazstvom Žiaru po rozstrele (26. februára)
- 16. februára 5. ročník turnaja neregistrovaných hráčov vyhralo žiarske družstvo
- v Prešove 7. marca na turnaji mestských polícií naše družstvo získalo 3. miesto

Na zimnom štadióne sa dosiaľ preinvestovalo 8 miliónov Sk zo SZEH a 22 miliónov zo združených prostriedkov MsÚ, Slovalca a ZSNP. Dokončenie opláštenia a následné práce sú finančne veľmi náročné – predpoklad je 73 miliónov Sk. Náročné bolo i spustenie ľadu v septembri, preto sa tréningy začali vo Zvolene a okolí s príspevkom mesta. Počas leta mesto (s technickými službami a renomovanou firmou) zafinancovalo po dlhom čase už potrebnú generálku kompresorov, jednotlivých zariadení a celého riadiaceho systému v strojovni. Malo by to priniesť úspory elektrickej energie, zaistenie bezpečnosti a ochrany životného prostredia. V októbri už bolo chladnejšie počasie, čo umožnilo vytvoriť ľadovú plochu a otvoriť sezónu hokeju a verejnosti.

Basketbal :

V Žiari je basketbal populárny šport. Jeho novodobé základy položil p. Grznár. Odchovanci Milan Žiak a Miro Kráľ sú t.č. v extralige, Richard Grznár (-17 ročný bol vybraný ako najlepší hráč do 18 r.) je vo výbere európskeho tímu, hral v americkom Texase. Koncom roku 2007 boli do reprezentácie 16-ročných za SR pozvaní až 3 hráči zo Žiaru nad Hronom – kadeti Jozef Oravec, Marián Kysela a Andrej Slávik. Už v decembri hrali na turnaji V 4 v Poľsku. V súčasnosti vedú hráčov osvedčení tréneri Marek Baláž, Norbert Nagy, Juraj Horváth, Edo Frický, Jozef Štábel, Rast'o Pittner, ale žiadali by sa ďalší tréneri. Na zatraktívnenie basketbalu bola zorganizovaná tzv. „slávnosť prvého dresu“ pre 8-ročných nádejných basketbalistov. Žiarsku prípravku v júli navštívil reprezentant Zdeno Chára.

- najväčším úspechom boli t.r. kadeti MŠK. V Leviciach dňa 12. januára zohrali zápas s reprezentáciou SR U 16, kde suverénne zvíťazili 86:110. Prejavila sa tu fantastická zohratosť žiarskeho tímu (agresivita, rýchlosť, bojovnosť). Kadeti posilnili aj družstvo žiarskeho gymnázia, ktoré na majstrovstvách SR stredných škôl získalo 3. miesto. Keďže kadeti vyhrali najvyššiu súťaž, preto bolo mesto Žiar nad Hronom vybrané ako miesto pre finále dlhodobej súťaže kadetskej ligy FINAL FOUR v dňoch 16. – 18. mája. Zúčastnili sa ho štyri najlepšie tímy SR: Žiar nad Hronom, Košice, Prešov, Lučenec. Víťaz musel súpera zdolať 3x. Víťazmi v žiarskej športovej hale sa stali kadeti BK MŠK Žiar nad Hronom, sú majstri SR – obrovský úspech mládežníckeho basketbalu. Ich tréneri Norbert Nagy, Horváth a Pittner. Titul najlepšieho basketbalistu Žiaru obhájil 21. júna Jozef Oravec.

- družstvo žiakov športovej triedy ZŠ Ul. Jilemnického v júli na finálovom turnaji tiež získalo titul Majster SR (s podporou kadetov).
- muži hrajú v 2. lige, sezónu 07/08 ukončili na 1. mieste, postúpili do 1. ligy, ale sú problémy v zohratosti pre vekové rozdiely hráčov, väčšina je už v staršom veku. Nádejou sú mladší z družstiev kadetov a juniorov.
- tvrdý tréning juniorov a novej generácie kadetov mal koncom augusta dobré výsledky na medzinárodnom turnaji BADEM v Žiline. Juniori získali striebro, kadeti bronz (nádejnými t'ahúňmi boli Vrtík, Šoltés, Zat'ko).
- v novembri v I. lige juniori ZÁPAD na 2. mieste, muži VÝCHOD 4. miesto

Volejbal :

- ženy hrali v I. lige ZÁPAD. Zo 40 stretnutí prehrali iba dve. V barážovom stretnutí so Spišskou Novou Vsou o postup do extraligy vyhrali, a tak po jednoročnej prestávke Žiar zasa bude hrať v extralige.
- juniorky v sezóne 07/08 sa prebojovali do semifinále a v SR sa umiestnili na 6. mieste, v novembri v 1. lige 2. miesto
- žiačky VK v júni vo finále na antuke získali bronz
- gymnazistky sa prebojovali medzi 4 najlepšie družstvá v SR, na majstrovstvách SR získali bronz
- extraligistky koncom roka sú na 5. mieste

Cyklisti :

V histórii novodobej cyklistiky je rok 2008 najúspešnejší. Získali 12 medailí a 3 tituly majster SR. Vrcholom dlhoročného snaženia klubu bol štart Michala Procnera (dvojnásobný majster SR) a Petra Bališa na majstrovstvách sveta v Juhoafrickej republike. Úspešní boli aj v Rakúsku, v Belgicku, v Čechách na medzinárodných pretekoch. Majster SR kadet Maroš Beňo reprezentoval s Filipom Filipčíkom a Oliverom Ritterom (kadeti) v Rakúsku na majstrovstvách sveta. Cenné medaily získali na slovenských súťažiach aj ďalší cyklisti – Dominik Zat'ko, Dominik Mihalčík, Vencel, bratia Haaschovci... CK MŠK organizoval preteky O cenu Slovalca 24. mája a 25. mája O cenu primátora mesta (2 víťazi boli Mihalčík a Filipčík). Družstvo CK bolo víťazom Slovenského pohára mládeže v cestnej cyklistike.

Karate :

- hneď v januári žiarski karatisti zabodovali na dvoch medzinárodných turnajoch:
 1. 12.01. v Košiciach (v kumite) zlato – Martina Tatárová, striebro – Silvia Škopcová, Barbora Beňová, bronz – Samo Gáfrík
 2. 19. – 20.01. spomedzi 1 500 pretekárov z 15 štátov 2. miesto Michaela Ďurišová
- v marci v Hradci Králové získali 4 zlaté, 2 strieborné, 3 bronzové medaily
- v Košiciach 10. mája na majstrovstvách SR sa po ročnom tréningu majsterkou SR stala 9-ročná Alexandra Galetová (tréner Ľubo Striežovský) a vicemajsterkou Emma Janeková. Družstvo po bohatej bilancii sa umiestnilo spomedzi 57 klubov na 5. mieste.
- v meste sa každoročne koná Memoriál Jozefa Juhaňáka (bývalý tréner)
- v Bratislave 21.06. medaily získali Alexandra Galetová, Michaela Ďurišová, Barbora Beňová, Emma Janeková (= zlato získala aj v Budapešti)

- Dominika Tatárová – majsterka SR je nominovaná na Majstrovstvá Európy

Strelci : - t.r. získali 5 titulov majster SR :
Bronislava Froncová, Vladimír Baláž, Peter Okuliar, Lukáš Nárožný, Rastislav Grúber

Atletika : - v marci ukončená halová sezóna (v behu 1. miesto Peter Kováč, 2. miesto Juraj Černaj a Martin Novodmec 3. miesto)
- Zuzana Bruchalová má titul majster SR (bola 10.na majstrovstvách sveta v cezpoľnom behu na 4 000 m, po viacerých úspechoch ako dorastenka si vybojovala 1. miesto v SR aj pre rok 2009)
- v meste 1.04. Beh oslobodenia mesta a 28.08. beh do vrchu
- na majstrovstvách sveta veteránov do vrchu 6. septembra bol na 7. mieste člen AK MŠK Žiar nad Hronom Vlado Buchal

ŠTK Stella : - tanečné páry ŠTK Stella boli úspešné už začiatkom roka v súťaži Bystrický tanečný parket a na Majstrovstvách SR v Košiciach

- 19. apríla v MsKC na majstrovstvách SR v plesových choreografiách a exhibíciách vybojovali dve druhé miesta (choreografia Romantické soiré a štandard). Vystúpenie seniorov – optimistov bolo úspešné.

- 25. mája O pohár primátora mesta v MsKC (XVII. ročník celoslovenskej súťaže) získali striebro v 5 kategóriách tanečníci ŠTK Stella. Účast' mali aj tanečníci z Maďarska.

Plavci : - na Banskobystrickom plaveckom pohári v Rimavskej Sobote boli Žiarčania úspešní: Eva Piatriková, Daniel Zúbek, Radoslav Košta, Michal Janovič, Alex Karkuš, Matej Rišňovský

- mesto Žiar nad Hronom a CVČ 12. decembra organizovali tradičné vianočné plavecké preteky žiakov

Turistika : Klub turistov má t.r. o 30 členov viac t.j. 180. Počas polstoročnej tradície to boli najprv kluby rôznych organizácií (NsP, ZSNP, školy...), ktoré sa spojili neskôr do Klubu slovenských turistov a sú registrovaní. T.č. je prezidentom klubu Ľuboš Lupták. Prostredníctvom internetu sa činnosť KST zintenzívnila – zájazdy ročne 14 – 15, v zime bežkárka turistika, snažia sa aj o cykloturistiku, poznávanie blízkeho okolia atď. Radi chodia do Tatier, Slovenského raja, na Kriváň, Rysy, do Vrátnej... 7. septembra výstup na Rysy nazvali Spomienka na Milku Supukovú (významná organizátorka turistiky, ktorej sa hory stali osudnými, utrpela smrteľný úraz v Rumunsku). Po prechode trasou „Kečka“ (Žiar – Lehôtka pod Brehmi) 24.08. bolo i opekanie a vystúpenie spevákov Sekery. Na Janka Žipaja si spomínali 21.06. na trase Šibeničný vrch – Kosorín.

Streetball : - už 12. ročník bol tradičný turnaj na ihriskách ZŠŠ Ul. Janského. Účast' 39 družstiev (okrem z regiónu prišli z Nitry, Detvy, Turčianskych Teplíc). Zaujímavosťou boli kategórie MIX ZŠ a rodičia s deťmi. Nechýbali atrakcie.

ŠK Viktória : - deti s telesným postihnutím zohrali 6. júna zaujímavý zápas s hokejovými reprezentantmi Petrom Budajom a Michalom Handzušom.

Z ďalších podujatí : - školský odbor MsÚ a CVC na 14. februára pripravili zimný halový viacboj všestrannosti pre ZŠ a Gymnázium, účasť 44 súťažiacich. Na dňoch športu 14. – 29. októbra sa zúčastnilo cca 300 žiakov ZŠ a SŠ vo volejbale, nohejbale, futbale, plávaní.

- víťazom Hlinickej hokejbalovej ligy za r. 2008 sa stal žiarsky klub PUM

- na Námestí MS 21. októbra bolo verejné predstavenie novej športovej hry SPEEDMINTON (spojenie bedmintonu a 2 ďalších športov)

_ Janka Golebiovská je v meste a okolí už 8 rokov známa ako cvičiteľka aerobiku, wellnes, taebu a jogy (hoci je len 25-ročná). Pôvodne je učiteľka. Najviac sa venuje taebu.

XV.

POČASIE A JEHO OSOBITOSTI

Charakteristika:

- Január** - zimné prázdniny využili korčuliari aj na zamrznutom mŕtvom ramene Hrona, ale iba krátko. Husté sneženie 6.01. takmer narušilo dopravu, ale sneh s dažďom, odmäk, oteplenie 7° až 13°C v ďalších dňoch prekvapili.
- Február** - mesiac veľkých výkyvov teplôt. Spočiatku a ku koncu teploty až 14°C (9. – 12.02. slnečno), stred mesiaca 15. – 18.02. arktické mrazy, silný vietor, ale už 20.02. slnečno, oteplenie
- Marec** - médiá oznamovali v prvé dva dni tlakovú níz a víchricu EMA, ktorá narobila veľké škody na západ od SR. Žiar nezaznamenal väčšie škody. Ďalšie dni boli chladné, v noci mrazy. Veľkonočný týždeň bol nepríjemne mrazivý, striedal sa sneh – dážď – vietor – chvíľkami slnečno až do 28.03. Aj prvý jarný deň bol privítaný nádielkou mokrého snehu. Posledné dva dni boli konečne slnečné, teploty až do 18°C.
- Apríl** - prvý apríl bol nečakane príjemný, ale od 7.04. vietor, dážď, premenlivo, 15° - 17°C, typicky „aprílovo“
- Máj** - málo vlahy (jedna búrka 2.05., občasný dážď 19. – 21.05), neprišli „traja zamrznutí“, chladnejší deň bol len na Urbana, teploty dosahovali 30°C, sucho
- Jún** - prudký dážď bol len 5.06., prevažne bolo sucho, teploty 25°C, na Medarda pršalo, potom striedavo oblačno – slnečno, od 20.06. tropické horúčavy nad 30°C, 26.05. v noci búrky
- Júl** - prekvapujú búrky, silný vietor, striedajú sa s horúčavami. Po 10.07. mierne ochladenie, pokračujú dažde a vietor, ktoré poškodzujú úrodu aj na žiarskom družstve.
- August** - podobné počasie pokračuje, teploty okolo 30°C, občas búrky, dažde, koncom mesiaca mierne ochladenie na 25°C
- September** - dni začali byť slnečné, rána chladnejšie, v dňoch 4. – 7.09. tropické horúčavy, od polovice mesiaca chladno, daždivo, dva posledné dni slnečné
- Október** - premenlivo, 5.10. výrazne chladno, ale krátke „babie leto“ oživilo a spríjemnilo žiarsky jarmok (10. – 11.10.), od 15.10. znovu ochladenie, dážď
- November** - počas sviatkov zosnulých bolo príjemné počasie až do 20°C, aj Martin prišiel na zelenom koni, výraznejšie sa ochladilo od 12.11. (7° - 13°C), po 19.11. tri dni husto snežilo s dažďom, s prestávkami pokračovalo naďalej, začali aj mrazy
- December** - deti sa netešili miernemu otepleniu a dažďom. Aj príchod Mikuláša sprevádzal prudký dážď (dobrý nápad s umiestnením vianočného stromčeka v strede pešej

zóny si nevyčutnali). Oteplenie na 10°C. Od Štedrého dňa do konca roka bolo silné ochladenie (-10°C), ale bez snehu. Potvrdila sa len pranostika: “Ak nesneží na Vianoce, určite bude na Nový rok“ – naozaj 1.01.2009 mierne snežilo.

Klimatologické údaje :

Slovenský meteorologický ústav B. Bystrica poskytol tieto údaje :

Mesiac :	Priemerná teplota °C vzduchu :	Slniečny svit : (hod.)	Atm. zrážky úhrn v mm :
Január	1,0	40	49
Február	2,5	125	29
Marec	4,7	147	70
Apríl	10,7	204	32
Máj	15,6	282	38
Jún	19,5	275	65
Júl	19,6	269	125
August	19,0	297	38
September	13,6	169	34
Október	10,5	112	46
November	5,9	63	52
December	2,2	56	69
ROK 2008	10,4	spolu 2 039 hod.	spolu 647 mm

Pozn. Pozri Agrometeorologické a fenologické informácie SHÚ B.B. v Sprievodnej dokumentácii.

XVI.

MIMORIADNE UDALOSTI

- Módne mená :** Matrika v našom meste zaznamenáva zvýšený záujem o niektoré mená detí, napr. v r. 2007 z 238 narodených chlapcov bolo 17 pomenovaných Samuel, potom nasleduje Jakub, Patrik, Matúš, Michal, Sebastián, Marek. U dievčat to bola Ema (9), Michaela, Sofia, Dominika, Natália, Diana, Sára, Kristína, Lucia, Lenka (zo 170 dievčat). Tradičné mená sú na ústupe. Žiadosti o rôzne kuriózne mená sú ojedinelé, obyčajne sa zamietajú.
- Rex nielen v TV :** V súčasnosti je veľmi obľúbený seriál TV Komisar Rex, kde hlavným hrdinom je policajný pes REX. Mestskej polícii v Žiari nad Hronom je veľkým pomocníkom ovčiak, ktorý tiež dostal meno Rex. Jeho cvičiteľom je inšpektor Ladislav Porada. Pes je vycvičený na zadržiavanie páchatel'a. Už viackrát sa osvedčil. Je miláčikom detí.
- Žiarsky turista :** Vincent Matejíček – t.č. už takmer 80 – ročný – má výbornú kondíciu aj vďaka svojej životnej záľube v turistike. Zdolal vrchy Slovenska, ale aj Mont Blanc, Pyreneje, Alpy, predvlani si splnil sen o výstupe na Matterhorn (4 478m).
- Mladí bez citu a rešpektu :** Slovenské vysielanie televízie 6. februára uviedlo aktualitu, ktorá nectí mládež nášho mesta: Do budovy MsKC priamo do vestibulu si prišli „zašportovať“ na skejboardoch traja 14 – 15 roční chlapi. Keď ich pracovník MsKC vykázal z budovy von, dvaja ho skejboardami zranili tak, že sa liečil 6 týždňov.
- Prvý smrteľný úraz :** V prevádzke Slovalca došlo 21. januára k prvému smrteľnému úrazu od jeho založenia. Pracovníka Vladimíra Bieleho (v Slovalcu robil od jeho vzniku) pri práci pritlačilo rameno žeriava a spôsobilo mu smrteľné zranenia. Bol otcom 3 detí.
- Séria požiarov :** V Jadrane a v obytnom dome na Ul. Dukelských hrdinov už 5x horelo v neobývaných izbách, 1x aj v obývanej. Pôvod požiarov nie je jasný.
- Zlodeji :** Zamaskovaný muž útočil na pracovníčku v stávkovej kancelárii, dokonca vystrelil, ale po príchode zákazníčky ušiel. Podobne, keď nebojácna pracovníčka pri druhej lúpeži začala volať políciu, rýchlo zmizol. Množia sa krádeže platobných kariet priamo v obchodoch.
- Vandalizmus :** Vlani zrekonštruovaný altánok v Parku Š. Moysesova začiatkom apríla zničil opitý rómsky občan, polícia ho vypátrala (škoda mestu je 8 000 Sk). Terčom „grafítov“ sa čoraz častejšie stávajú domy, dvere, ploty v meste. Počmárali aj cirkevnú ZŠ, notársky úrad, bytovky aj novozrekonštruovanú ZŠ „štvočku“. Políciu často unikajú. Tomášovi B, ktorého prichytili (postriekal 9 budov), hrozí ročné väzenie. Ďalšiemu 15-ročnému „maliarovi“ polročné väzenie.

- Tma v meste :** Večer 17. apríla sa mesto ponorilo do tmy, našťastie len na 15 minút. Výpadok ukázal našu veľkú závislosť na elektrine. V NsP majú náhradný zdroj energie.
- Zachránili žaby :** Žiaci ZŠ Ul. Janského ku Dňu Zeme poskytli pomoc žabkám na prechode cez komunikáciu, aby sa nestali obeťami áut (pri Sklených Tepliciach).
- Had v centre mesta :** Je záhadou, ako sa dostala na Ul. SNP okolo obeda jeden meter dlhá užovka fľrkaná. Policajti ju premiestnili do prírody.
- Zneužitie náboženského cítenia :** Mladý muž preoblečený za kňaza v júni vypytoval v meste od dôverčivých občanov peniaze vraj na sociálny ústav Doména „v mene riaditeľky“, ktorá takéto „aktivity“ verejne odsúdila.
- Herne :** Za posledné roky pribudli v našom meste viaceré herne a takmer každé pohostinstvo má hracie automaty. V r. 2006 bolo 127 hracích automatov, t.r. už 150. Na Ul. SNP v herni nebola bezpečnostná služba, a tak v júli agresívny zlodej prepadol zamestnankyňu a ukradol 36 000 Sk.
- Ambulancia pre zvieratá :** Mesto má už 2 roky ambulanciu aj operačnú miestnosť pre domáca i exotické zvieratá. MVDr. Michal Belák pracuje aj pre ZOO v Bojniciach. Veterinárna medicína je v súčasnosti už na vysokej úrovni. Od ľudskej sa líši iba povolením eutanázie, ktorou sa zabraňuje utrpeniu zvierat.
- Primátor zaujal :** Na MsZ v auguste primátor Ivan Černaj vyzval mestských policajtov a záujemcov, aby si s ním zmerali sily v behu na 12 km, čím sledoval podporu zdravému životnému štýlu (sám pri nástupe do funkcie vážil 110 kg, teraz pri pravidelnom behu a zdravej strave stabilne váži 80 kg). Na trati zo Šibeničného vrchu do Lutily a späť 19. augusta bežalo s ním 7 policajtov a 8 mladých basketbalistov. Primátor bol tretí. V októbri sa zúčastnil Košického maratónu, kde odbehol na prvýkrát polovicu trate a spomedzi 661 účastníkov bol na 187. mieste. Ďalší polmaratón si vyskúšal na Liptove. Deň 5. september v Prievidzi bol aj dňom jeho životne dôležitého „behu“, keďže sa oženil so Sidkou Maruškovou. Stáva sa tak už otcom piatich detí.
- Operný spevák :** Pôvodne kuchára Martina Kalmana zlákal „hlas ako zvon“ ísť inou cestou. Po absolvovaní ZUŠ, potom konzervatória ho prijali do opery SND v Bratislave. Prejavil sa ako netypický tenor. T.č. pôsobí externe v opere v B. Bystrici, ale privyrába si aj rezbárstvom.
- Talenty :** V televíznej súťaži Slovensko má talent 7. decembra zaujala aj 13-ročná tanečnica Paulínka Doubravová zo Žiaru nad Hronom. Do tejto súťaže síce neprijali 12-ročnú Mišku Uličnú zo Žiaru, ale jej talent je naozaj zaujímavý: hovorí, spieva, číta i píše odzadu. Združenie Okáčik v 2. ročníku Hľadáme talenty (pre telesne postihnutých) objavilo Janku Macekovú ako talent v streľbe.

Bohatá jeseň : Prekvapivo bohatá na úrodu bola tohoročná jeseň. Pšenica, zemiaky, lesné plody, z ovocia hrušky, slivky, orechy, ale najmä množstvo jablák doslova lámalo konáre stromov. Ich zber zamestnal gazdinky nadtlo.

Žiarsky barman : Absolvent žiarskej hotelovej akadémie Marián Horváth – 23 ročný barman – vydal knižku Cocteilové pokušenia s asi 200 vlastnými receptami a časťou medzinárodných. Má dobrú radu na vytriezvenie „z opice“ – kokteil z koňaku, žltka a kečupu. Nápoj vo farbách mesta sa chystá kreatívne vytvoriť na mestskom plese.

Používané značky a skratky:

Pozri Kronika 2000 – 2007

V r. 2008 navyše používané :

NFP – nenávratný finančný príspevok

UoZ – uchádzači o zamestnanie

OO PZ – okresné oddelenie policajného zboru

Sprievodná dokumentácia kroniky za rok 2008 :

1. Voľby 2008
2. Obchodné spoločnosti s účasťou mesta
3. Sociálna pomoc mesta
4. Správa o MsP
5. Články, časopis
6. ZPKO – CD, texty
7. Pozvánky, bulletiény
8. Správa o MsKC
9. Správa o POS
10. Šport
11. Agrometeorologické a fenologické informácie

FOTODOKUMENTÁCIA

VIDEOZÁZNAMY ATV

PAMÄTNÁ KNIHA MESTA

PAMÄTNÁ KNIHA PRIMÁTORA MESTA

INTERNETOVÁ STRÁNKA MESTA ŽIAR NAD HRONOM – ZÁZNAMY OD r. 2001 - 2008